

**FYLKESMANNEN I FINNMARK
FINNMÁRKKU FYLKAMÁNNI**

Årsrapport 2006

Vi bryr oss om Finnmark

INNHOLD

1.	Utviklingstrekk i Finnmark og utfordringer for embetet	2
1.1	Styringsdialogen	4
1.2	Budsjett 2006	4
1.3	Elektronisk embetsoppdrag og rapportering	4
1.4	Saksbehandlingstid og systematisk sammenligning	5
1.5	Elektronisk forvaltning	5
1.6	Ledelse, organisering og styring	5
2.	Arbeidet med sentrale politiske føringer	8
2.1	Fornyning av offentlig sektor – generell samordning	8
2.3	Velferd, helse og personlig tjenesteyting.	8
2.3	Oppvekst, familie, barnehager og utdanning	10
2.4	Arealdisponering og byggesaker	12
2.5	Landbruksbasert næringsutvikling, naturressursforvaltning og miljøvern	13
2.6	Samfunnssikkerhet og beredskap	14
3.	Resultatområdene	16
01	Bærekraftig bruk og vern av biologisk mangfold	16
02	Friluftsliv	19
04	Overgjødsling og oljeforurensning	19
05	Helse- og miljøfarlige kjemikalier	19
06	Avfall og gjenvinning	20
07	Klimaendringer, luftforurensning og støy	20
08	Internasjonalt miljøsamarbeid, bistand, nord-/polarområdene	20
09	Regional planlegging.	20
11	Tverrgående virkemidler og fellesoppgaver	20
09, 11, 55, 61	Samordning og informasjonsstab	20
21	Landbruksrelatert næringsutvikling	24
22	Miljøtiltak i landbruket	27
23	Eiendoms- og bosettingspolitikk	28
24	Inntekts- og velferdspolitiske tiltak	29
25	Kommunene som landbrukspolitisk aktør	30
26	Jord- og landskapsressurser	31
31	Tilsyn og klagebehandling	33
32	Kvalitetsvurdering, dokumentasjon og analyse	36
33	Kvalitets- og kompetanseutvikling	36
34	Lærings- og oppvekstmiljø	37
35	Informasjon, veiledning og samarbeid	38
38	Barnehager	38
48, 51, 52, 62, 63, 72, 73	Juridisk stab	38
53	Regional samordning innen samfunnssikkerhet og beredskap.	39
54	Veileder og pådriver overfor kommunene.	41
55	Forebyggende samfunnssikkerhet i arealplanleggingen.	41
56	Samordning ved ekstraordinære kriser i fred, sikkerhetspolitiske kriser og krig.	42
57	Sivilt-militært samarbeid.	43
42, 44, 52	Familierett, familievern, rettshjelp	44
45	Barnevern	45
71	Folkehelsearbeid	45
72	Primærhelsetjeneste	46
73-74	Sosialtjenesten og levekår	47
75	Spesialisthelsetjenesten	47
76	Utviklingsoppgaver pleie- og omsorgstjenester	47
77	Kvalitet og samhandling	50
81- 82	Tilsyn og klagebehandling etter sosialtjenesteloven samt tilsyn og klagebehandling etter helsetjenestelovgivningen	50
	Spesielle prosjekter hos Fylkesmannen i Finnmark.	51

1. Utviklingstrekk i Finnmark og utfordringer for embetet

Utvikling og utfordring generelt

Finnmark preges fortsatt av en betydelig optimisme sammenlignet med situasjonen de første årene etter tusenårsskiftet. Dette knytter seg særlig til Snøhvit-utbyggingen, hvor ringvirkningene er betydelige, spesielt i Hammerfest/Alta-området og forventninger om ilandføring og utbygging i tilknytning til Goliat-feltet og forventninger om nye gass- og oljefunn på norsk sokkel. Fortsatt forventninger om norsk deltakelse ved utbygginger på russisk side med nedslag i vårt fylke, gir også bidrag til en slik optimisme.

Regjeringens nordområdesatsing, med framheving av nordområdene som landets viktigste strategiske satsningsområde, og med økt innsats på flere sektorer og på Barentssamarbeidet generelt, forsterker denne optimismen også i østre del av fylket, og gir forventninger om ny aktivitet til erstatning for de mange arbeidsplasser som har gått tapt.

Vi opplever også økt aktivitet innenfor reiseliv i fylket, basert på naturherligheter, lokalmiljø og spennende mattradisjoner som grunnlag for opplevelsesbasert turisme.

Fylket preges ved inngangen til 2007 av et relativt stramt arbeidsmarked. Ledigheten er redusert med 25% siste året og reduksjonen fordeler seg over hele fylket. Dette bekrefter også en tiltakende aktivitet i samfunn som har vært preget av stillstand i flere år. Mange av de bedriftene som ble innstilt eller gikk konkurs i forbindelse med problemene innenfor fiskeriene i 2003/2004 er således kommet i drift igjen, om enn med lavere aktivitet og mindre bearbeiding enn før.

Men til tross for stramt arbeidsmarked og forventninger til nordområdesatsningen, preges likevel fylket fortsatt av betydelig fraflytting og folketallsreduksjon, særlig langt kysten.

Finnmark preges også av en rekke forhold av betydning for utviklingen i og forvaltningen av fylket. Finnmark er et flerkulturelt fylke hvor spesielt rettigheter knyttet til urfolk har betydning i forhold til arealutnyttelse og uttak av naturressurser. Finnmark har videre en bosettingsstruktur preget av gråsgrendt punktbosetting, små sentra, svake næringsmiljøer og lange avstander både innen fylket/kommunene og til viktige beslutningssentra, som kan svekke mulighetene for realisering av ny aktivitet.

Vi står også overfor spesielle beredskapsmessige utfordringer knyttet til risiko for utslipp av olje fra transport og boring, og mulige uhell ved atominstallasjoner på Kola.

Det ressursgrunnlaget kystsonen og havområdene utenfor representerer, sammen med reiseliv basert på flott natur og spennende bygdekultur, vil etter vårt syn utgjøre det viktigste grunnlaget for næringsaktivitet og levende lokalsamfunn. Ny virksomhet knyttet til olje, gass og samarbeide på tvers av grenser i nord, vil styrke næringsaktiviteten i landsdelen generelt og i noen lokalsamfunn spesielt. Men dette vil ikke kunne erstatte eksisterende aktivitet uten at det medfører en vesentlig endret kyststruktur sammenlignet med den vi kjenner i dag.

Fylkesmannen har tidligere foreslått en tiltaksplan for kyst-Finnmark. Vi viser i den sammenheng til Kommunenes Sentralforbunds (KS) forslag om et utviklingsprogram for kyst-Finnmark med sikte på å utvikle mer robuste kystsamfunn basert på fiske, sjømatproduksjon og reiseliv. En fremtidig pomorsone bør dekke dagens tiltakssone på norsk side. Fylket bør gis nødvendig bistand for bredbåndstilknytning mot resten av landet og øvrige nordområder.

Utviklingen i befolkning og arbeidsmarked

Folketallet går fortsatt ned i Finnmark som helhet og i de fleste kommunene. Nedgangen er tiltakende sammenlignet med forrige år, men mer dempet enn i bunnåret 2003. Dette skyldes en fortsatt høy netto utflytting til rest-Norge, lave fødselsoverskudd og fortsatt redusert innflytting fra utlandet. Den store fraflyttingen representerer samtidig et stort kompetansetap i fylket.

Folketallet i Finnmark var ved utgangen av 2006 på 72665 personer, en nedgang på 272 personer, tilsvarende -0,4 %. Dette er laveste folketall siden tidlig på 60-tallet, og 8 % lavere enn det høyeste folketallet på 70-tallet.

Utviklingen i enkeltkommunene viser at hele 14 av fylkets 19 kommuner viste nedgang i folketallet og 16 negativ flytting i 2006, og hele 9 kommuner hadde negativ fødselsoverskudd. Dette er samme omfang som de nærmeste foregående år, og bekrefter at situasjonen i fylket, målt ut fra befolkningsutvikling, fortsatt fremstår som vanskelig.

Størst negativ utvikling viser kystkommunene, med en samlet reduksjon i folketallet på 2,3 % og netto utflytting på 2 % i snitt, og hvor 9 av 10 kommuner har negativ befolknings- og flyttestruktur. Dette representerer en liten tilbakegang fra 2005. Også innlandskommunene viser tiltakende negativ utvikling i folketallet, med et snitt på -1,2 %. Alle 5 kommunene hadde tilbakegang. Bortsett fra Alta viser bykommunene bare svak økning i folketallet siste året. For eksempel hadde Hammerfest en økning på 30 personer og i Sør-Varanger 26 personer. Dette viser at ringvirkninger av oljeaktivitet og generell optimisme i fylket foreløpig ikke har materialisert seg i økt bosetting.

Situasjonen på *arbeidsmarkedet* har derimot bedret seg betydelig, særlig siste halvår i 2006, med avtakende ledighet og tiltakende etterspørsel etter arbeidskraft. Dette bekrefter en generelt tiltakende aktivitet i fylket. Oppstart ved en del innstilte fiskemottak sammen med generell høy aktivitet innen bygg og anlegg forklarer deler av dette. Ved utgangen av januar 2007 lå ledigheten på 3,9 %, som er 25 % under ledigheten samme tid året før. Fortsatt ligger ledigheten i Kautokeino og flere av de mest rammede kystkommunene i østfylket på 7-8 %, bare Hammerfest (1,3 %) har ledighet under landssnittet.

Bortfall av næringsaktivitet, spesielt på kysten, er fortsatt en av fylkets største utfordringer både i forhold til å oppbevare en levedyktig bosetting, å kunne utnytte det økte fokus og muligheter nordområdene representerer og i forhold til de strategiske hensyn spesielt bosetting på kysten ivaretar.

1.1 Styringsdialogen

Fylkesmannen i Finnmark har prioritert deltakelse på departementenes arrangement i 2006 i den grad dette har vært mulig. Vi ser det som vesentlig å holde tett kontakt med våre oppdragsgivere. Dette gir mulighet til gjensidig utveksling av informasjon og kompetanse. Samtidig legger slik deltakelse beslag på knappe ressurser både tidsmessig og økonomisk.

1.2 Budsjett 2006

Tildelingsbrevet for 2006 representerte en nominell videreføring av tildelt beløp til vårt embete fra foregående år. Korrigert for prisstigning representerte det en realnedgang for 2006. Dette er svært belastende i forhold til den oppgaveportefølje vi er satt til å løse.

Til grunn for fylkesmannsembetets arbeid i 2006 lå de oppgaver embetene skal løse i henhold til lover og forskrifter samt særskilte politiske prioriteringer. Vi opplever imidlertid manglende konsekvenstaking av våre reduserte budsjettammer hos flere av våre arbeidsgivere. I praksis blir embetet pålagt flere oppgaver til tross for en reell reduksjon av tildelte ressurser.

De krav som stilles til tilsynsaktivitet i fylket er svært kostnadskrevende i forhold til reiser og opphold. Vi må i all hovedsak bruke fly som kommunikasjonsmiddel. I tillegg har vi overnattingskostnader ved de aller fleste tilsynsbesøk. Lange avstander som må kombineres med overnatting utløser store konsekvenser i forhold til avspasering for ansatte som har tilsyn som en del av sine arbeidsoppgaver. Dette medfører at mange av våre saksbehandlere får langt mindre tid til ordinær saksbehandling, noe som gjør at vi reelt sett får mindre igjen produksjonsmessig av den enkelte saksbehandler.

Vårt embete hadde i 2006 9 stillinger som er finansiert over prosjekt, hvorav 8 er fast ansatt. Dette er oppgaver vi er blitt pålagt å utføre og hvor vi har fått driftsmidler på årsbasis. Dersom noen av prosjektene trekkes inn, sitter embetet fortsatt med arbeidsgiveransvar, og lønn må tas innenfor ordinær bevilgning. Dette er en svært lite tilfredsstillende situasjon og burde vært løst gjennom at Forbruker- og administrasjonsdepartementet tar initiativ til at prosjektmidler som finansierer ordinær aktivitet inkorporeres i den økonomiske rammen vi får gjennom tildelingsbrevet.

De utfordringer vi har i forhold til økonomiske rammer gjør i dag at høy turnover, permisjoner og vakante stillinger er en betydelig faktor for å drive embetet i økonomisk balanse. I tillegg er omorganiseringer en kontinuerlig prosess for å oppnå best mulig utnyttelse av våre personalressurser. Det er derfor vårt syn at embetet ikke blir vurdert i forhold til de reelle kostnadene vi har ved utøvelse av våre oppgaver.

1.3 Elektronisk embetsoppdrag og rapportering

Elektronisk rapportering er gjennomført i henhold til oppdrag fra Forbruker- og administrasjonsdepartementet. Denne rapporteringen bør ikke danne grunnlag for sammenligninger mellom fylkene blant annet fordi embetene fortsatt ikke har et entydig og klart nok definert saksbegrep. En felles forståelse for når en sak er avsluttet er også viktig siden rapporteringen baserer seg på avsluttede saker.

1.4 Saksbehandlingstid og systematisk sammenligning

Det er en løpende utfordring for embetet å tilfredsstille formalkrav til saksbehandlingstid på samtlige av våre ansvarsområder. Fylkesmannen har som målsetting å behandle enhver sak uten ugrunnet opphold, og vi utvikler stadig våre rutiner slik at vi oppfyller de tidskrav som overordnet myndighet fastsetter.

Det ble registrert totalt 4259 saker og 23782 journalposter i 2006 mot 4836 saker og 25348 journalposter i 2005. Journalpostene gir et korrekt bilde av totalt antall nye dokumenter registrert gjennom året.

Det ble behandlet 101 klagesaker etter sosialtjenesteloven. 79 saker etter lovens kapittel 5, 19 saker etter kapittel 4 og 3 saker etter andre bestemmelser i loven. 36 saker er sendt tilbake til ny behandling i kommunene. Gjennomsnittlig saksbehandlingstid for hver tertial var under 3 måneder. Det var 10 ubehandlede saker ved utgangen av 2006.

Fylkesmannen behandlet 14 saker i 2006 etter lov om barneverntjenester. 2 av sakene var klager over enkeltvedtak fattet i kommunen mens de resterende 12 var tilsynssaker. Fylkesmannen har ikke tilfredsstilt kravet om 3 måneders saksbehandlingstid i disse sakene.

Det ble behandlet 69 saker etter plan- og bygningsloven i 2006, en økning på 20 saker fra 2005. Gjennomsnittlig saksbehandlingstid var 105 dager, noe som er utenfor målsetningen om maksimalt 3 måneders saksbehandlingstid. Dette skyldes turnover og redusert bemanning fram til sommeren 2006. Det var 26 ubehandlede saker ved utgangen av 2006.

På området fri rettshjelp var saksmengden noe redusert i forhold til tidligere år. Det har vært noe lengre saksbehandlingstid i perioder som følge av turnover, men i siste halvdel av 2006 har vi vært innenfor fristene for saksbehandling.

Fylkesmannen har unntaksvis flere personer på hvert fagfelt. Vi er følgelig sårbare ved turnover og fravær.

Fylkesmannen har rapportert i henhold til sentrale pålegg, jf. arbeidet med systematisk sammenligning mellom embetene.

1.5 Elektronisk forvaltning

Embetet har i 2006 hatt store investeringer i forbindelse med planlegging av elektronisk arkiv. Det ble oppnevnt prosjektgruppe som gjennom store deler av året har arbeidet med forberedelser til overgangen. Helse- og sosialavdelingen har siste del av året vært pilot.

Fjernaksess for ansatte ble etablert i 2006.

1.6 Ledelse, organisering og styring

Ved utgangen av 2006 var det i alt 87 medarbeidere tilsatt hos Fylkesmannen i Finnmark i faste og midlertidige stillinger. Tabellen nedenfor viser faste og midlertidige stillinger (prosjektstillinger og engasjement) i årsverk. Noen av disse står vakante.

Avdelinger	Faste stillinger	Midlert. stillinger	Sum årsverk
Embetsledelsen m/stab	12	1	13
Administrasjonsavdelingen	18		18
Helse- og sosialavdelingen	18,35	0,65	19
Landbruksavdelingen	12,2		12,2
Miljøvern avdelingen	14	2	16
Oppvekst- og utdanningsavdelingen	9,25		9,25
Totalt	83,8	3,65	87,45

Forvaltningsreformen

Fylkesmannen i Finnmark har orientert sine tilsatte om arbeidet med forvaltningsreformen i samarbeidsforumet til ledelse og fagforeninger (IDF), to allmøter og via Intranett.

Personalpolitikk

Fylkesmannen i Finnmark er en IA-bedrift. Vi har ikke rekruttert personer med nedsatt funksjonsevne i 2006. Det har ikke vært slike kvalifiserte søkere til utlyste stillinger. Fylkesmannen har vurdert oppretting av egen stiling på topp av ordinær bemanning, men ikke funnet å kunne prioritere dette. Vi har i 2006 hatt et noe sterkere fokus på tilrettelegging av arbeidsplassen til medarbeidere med helseplager. Denne innsatsen må videreføres og forsterkes.

Fylkesmannen utarbeidet også i 2006 en tverrsektoriell opplæringsplan og en handlingsplan for arbeidsmiljøtiltak. Vi kom også i mål med revidering av vårt lokale personalreglement.

Fylkesmannen har utarbeidet forslag til egne etiske retningslinjer for tilgang til datanettverk, internett og e-post. Forslaget har vært på høring. Et revidert forslag skal behandles i 2007.

Embetet hadde en turnover i 2006 på 10,93 % og korrigert på 7,65 % (dvs. når naturlig avgang er trukket i fra.) Korrigert turnover var en økning på 1,13 prosentpoeng fra året før, men likevel lavere enn i 2003 og 2004. Embetet ser ikke behov for å sette i verk spesielle tiltak, men tror et stadig strammere arbeidsmarked nok vil påvirke turnover også for vår virksomhet framover.

Likestilling

I sin utadrettede virksomhet har embetet flere prosjekt der likestilling og kjønnsperspektiv er et element. Landbruksavdelingen har flere prosjekt med formål å utvikle kvinnearbeidsplasser i bygdene. Oppvekst- og utdanningsavdelingen fokuserer i et eget prosjekt på hva man kan gjøre for å rette fokus på gutter i skolen. Gutter har bl.a. dårligere karakterer enn jenter og fullfører i mindre grad videregående skole enn jenter. Helse- og sosialavdelingen har i 2006 gitt støtte til arbeidet med mental helse for gutter med problemer i samiske områder. Avdelingen har også, i tråd med føringer fra sentrale myndigheter, satt fokus på at deltidsstillinger i omsorgssektoren rammer kvinner. Embetet har også på bred basis bistått Kautokeino kommune i tilknytning til overgrepssakene som har vært omtalt i media i 2006.

Andel kvinnelige ansatte var 62,5 % ved utgangen av 2006, en nedgang på 1,5 prosentpoeng fra året før. Fast kvinneandel i toppledergruppa er økt fra 14,3 % til 28,5 % som følge av rekruttering. I mellomledergruppa er kvinneandelen fortsatt 72,7 % for faste lederstillinger. Kvinneandelen i faste lederstillinger er samlet sett 55,6 %.

Gjennomsnittslønn for kvinner er 11,8 prosentpoeng (mot 17,8 i 2005) lavere for kvinner enn menn dersom embetsledelse og avdelingsdirektører er inkludert. Gjennomsnittslønn ekskl. embetsledelse og avdelingsledere er 5 prosentpoeng lavere enn menn (9,6 i 2005). Forskjellen mellom kjønnene skyldes i hovedsak at vi har en høy andel kvinner i merkantile stillinger, noe som reduserer kvinners gjennomsnittslønn. Gjennomsnittslønn for menn og kvinner i stillingene overingeniør, rådgiver og førstekonsulent (ekskl. merkantilt personale) gir en indikator på lønnsbevegelse i sammenliknbare stillinger. I 2006 hadde kvinner 1,5 prosentpoeng lavere lønn enn menn i denne gruppa (0,8 prosentpoeng i 2005). Prosentvis endring fra forrige år skyldes enkeltpersoners lønnsutjevning samt midlertidig fungering i høyere stilling.

Bruk av stillingskoder fordelt på kjønn:

	Totalt	Menn	Kvinner	Andel menn	Andel kvinner
Rådgiver	21 (19)	6 (5)	15 (14)	28,57 (26,32)	71,43(73,68)
Overing.	12 (10)	9 (8)	3 (2)	75,00 (80,00)	25,00 (20,00)
Førstekonsulent*	7 (15)	4 (6)	3 (9)	57,12 (40,00)	42,88 (60,00)
Førstesekretær	6 (7)	1 (1)	5 (6)	16,67 (14,29)	83,33 (85,71)
Konsulent	11 (10)	0 (0)	10 (10)	0 (0)	100,00 (100,00)

Tall fra 2005 i parentes. Ved permisjon er vikarens lønn lagt til grunn. * Ekskl. førstekonsulenter uten høyere utdanning

Tabellen viser at færre medarbeidere med høyere utdanning lønnes etter stillingskode førstekonsulent ved utgangen av 2006. Andel kvinner innplassert i denne koden er redusert bl.a. som følge av annen høyere innplassering. I de lokale lønnsforhandlingene fikk kvinner 64 % av forhandlingspotten. Det er ikke nødvendig å sette inn spesielle tiltak i forhold til lønn fordelt på kjønn.

Embetet hadde i 2006 4 kvinner og 1 mann deltidsansatt i faste og midlertidige stillinger. 3 av disse har sin hovedstilling hos annen arbeidsgiver. Det er ikke nødvendig å sette inn tiltak her.

Sykefravær fordelt på kjønn var i 2006 slik: 9,9 % kvinner og 4,3 % menn. Samlet sykefravær var 7,7 %. Sykefraværet har økt med 1,6 prosentpoeng fra 2005. Økningen i sykefravær er størst hos kvinnene med 2,4 prosentpoeng, men også menns sykefravær økte noe, til 0,6 prosentpoeng. Vi har også i 2006 tilrettelagt arbeidsplasser ergonomisk og satt i gang tiltak i tråd med en handlingsplan for arbeidsmiljøtiltak. Vi har nå satt i gang en prosess for å forbedre vår oppfølging av sykemeldte.

I 2006 lyste vi ledig 11 stillinger. Vi fikk 96 søkere – hvorav 42 kvinner og 54 menn. Det er færre søkere til hver stilling i gjennomsnitt i 2006 kontra tidligere år. Vi innkalte 14 kvinner og 12 menn til intervju. Innstilte til stillingene fordelte seg slik; 10 kvinner og 10 menn. Av disse var kvinner innstilt på førsteplass i 5 stillinger, menn i 5 stillinger og for en stilling ble ingen innstilt. Totalt takket 5 kvinner og 5 menn ja til jobbtillbud fra oss i 2006. Embetet ser ikke behov for å sette i verk spesielle tiltak.

Nytt lønns- og personalsystem

Arbeidet med å innføre nytt lønns- og personalsystem starter høsten 2007 i henhold til tidsplan fra Fornyings- og administrasjonsdepartementet.

Grønn stat – miljøledelse i staten

Fylkesmannen har valgt ut flere områder for sin miljøatsatsing. På disse områdene er det laget en status for nåsituasjonen, mål for hva vi vil oppnå, indikatorer for måloppnåelse og tiltak for å nå målene. Arbeidet er ikke sluttført ennå.

Lærlinger

Fylkesmannen i Finnmark har ikke lærlinger. Embetet vil i 2007 vurdere om vi skal ta inn lærlinger.

2. Arbeidet med sentrale politiske føringer

2.1 Fornyning av offentlig sektor – generell samordning

Arbeidet med fornyelse og omstilling inngår som en viktig del av embetets kommunerettede arbeid. I dette er det fokus på omstilling som en kontinuerlig prosess i kommunene, samt på kvalitet og effektivitet i den kommunale organisasjon og tjenestetilbud. De mest vesentlige virkemidler og tiltak har i 2006 vært:

- Dialog med kommuner angående aktuelle problemstillinger og planer for omstilling og fornyelse i kommunen
- Informasjon ut til kommunene om hvilke virkemidler Fylkesmannen besitter og hvordan vi kan bistå kommunene i deres arbeid med omstilling og fornyelse
- Fordeling av tilbakeholdte skjønnsmidler til kommunale omstillingsprosjekter etter søknad
- Rapportering fra prosjekter tildelt midler legges fortløpende på nett for å sikre erfaringsoverføring kommunene i mellom
- Deltatt på KRD-samling for fylkesmennene med fokus fornyelse
- Interkommunalt samarbeid og kommunesamarbeid generelt et hovedtema på Fylkesmannens årlige samling for ordførere og rådmenn
- Dialog/samordning med KS omkring etablering av effektiviseringsnettverk for sosial og barnevern i Finnmark
- Kommunegruppen, en embetsintern gruppe med representanter fra alle avdelinger, er sentral kommunerettet i arbeidet og også i arbeidet med fornyelse og omstilling i kommunene

2.3 Velferd, helse og personlig tjenesteyting.

Helse- og sosialavdelingen hadde mange oppgaver innenfor de politisk prioriterte områdene i 2006. Vi vil her omtale status og prioriteringer innenfor de fleste av disse områdene, men vil i hovedsak legge vekt på de *finnmarksspesifikke* utfordringene innenfor hvert område. For en mer fullstendig omtale av vår aktivitet innenfor alle virksomhetsområdene, henvises til kapittel 3.

Bostedsløshet er ett av de fenomenene som kan arte seg annerledes i Finnmark enn mange andre steder. Det vil rett og slett ikke være mulig å overleve "på gata" her, slik som i større byer sørpå. Vi har avdekket, bl.a. gjennom det landsomfattende tilsynet med rusomsorgen i 2004, at også i Finnmark er det personer med svært utilfredsstillende boforhold. Gjennom strategien "**På vei til egen bolig**" har vi fokusert på kommunenes ansvar for denne gruppen, både med hensyn til å skaffe boliger og til oppfølging i boliger. Det er nå økende søkning til de statlige tilskuddsordningene, og flere av kommunene er godt i gang med boligsosialt arbeid i henhold til målene i strategien.

Til tross for stor aktivitet i **Rekrutteringsplanen for helse- og sosialpersonell**, ligger Finnmark fortsatt lavt i andel faglærte innen denne sektoren. Vi ser også at de kompetansehevende tiltakene, ordinære og desentraliserte skoletilbud så vel som videre- og etterutdanningstiltak, blir svært kostbare her på grunn av store avstander og spinkelt elev-/studentgrunnlag. Dette har vært et problem i Rekrutteringsplanen, og vil bli det i Kompetanseløftet. Det er mer kostbart å utdanne dem i Finnmark, men samtidig er vi redd for å sende dem til mer sentrale steder der utdanningen kan gjøres mer kostnadseffektiv, fordi de ofte ikke vender hjem igjen.

I **Handlingsplanen for eldreomsorgen** har utbyggingen i Finnmark stort sett gått etter planen, men vi ser at mange kommuner sliter økonomisk med å greie full drift av det de har bygd opp. Noen kommuner prøver å få mest mulig ut av pengene ved å ansette personell i små deltidsstillinger og fylle opp resten av stillingsbrøken med vekslende vikariater. Vi ser at dette i mange tilfeller får uheldige konsekvenser, både for kvaliteten på tjenestene og på sikt også for rekrutteringssituasjonen.

Oppbyggingen av **overgrepsmottak** støter på spesielle utfordringer i Finnmark. På grunn av de store avstandene har vi få interkommunale legevakter å legge slike mottak til. For overgrepsoffer vil det ofte være en betydelig tilleggsbelastning å transporteres den lange veien til et slikt mottak. Overgrepsmottaket i Hammerfest er derfor lagt opp som et kompetansesenter for fylket, i tillegg til å være mottak for nærområdet. De utarbeider rutiner og prosedyrer som de andre kommunene kan nyte godt av, i tillegg til rådgivning over telefon og på annen måte i konkrete saker.

Handlingsplanen mot uønsket svangerskap og abort har spesiell aktualitet i vårt fylke. Vi har fortsatt høye aborttall og mye seksuelt overførte infeksjoner. Overgrepssakene i Kautokeino har synliggjort et fenomen som også finnes i andre finnmarkskommuner; seksuelle forhold mellom eldre gutter/menn og jenter under den seksuelle lavalder. Fylkesmannen har tatt fatt i dette problemet, både ved faglig og økonomisk støtte til det lokale arbeidet i Kautokeino, og ved å arrangere en konferanse om dette for fagfolk fra alle kommunene. Konferansedeltakerne ønsket en videre kompetanseheving på dette feltet i årene framover.

Innenfor **folkehelsefeltet** har Finnmark fortsatt store utfordringer, selv om vi nærmer oss landsgjennomsnittet med stormskritt, både når det gjelder forventet levealder og sykelighet av hjerte/karsykdom. Vi har tradisjonelt hatt den høyeste andelen røykere, men kan nå glede oss over at vi også har den høyeste prosenten som slutter. Nytt i 2006 var avdekkingen av at vi også har den høyeste andelen overvektige (av de fylkene som er undersøkt). Mye av vår innsats på folkehelsefeltet i 2006 har bestått av, i samarbeid med fylkeskommunen, å gjøre Finnmark til et partnerskapsfylke for folkehelse fra 2007. Vi har store forventninger til at det skal føre til en ny giv og en bedre samordning av folkehelsearbeidet rundt om i fylket.

Opptappingsplanen for psykisk helse er inne i sine siste år, og finnmarkskommunene har fått mye ut av midlene både når det gjelder konkrete tilbud i kommunene og kompetanseheving av personellet. Det har vært litt vanskelig å få til brukermedvirkning og systematisk innhenting av tilbakemeldinger fra brukere og pårørende bl.a. fordi brukerorganisasjonene er dårlig representert mange steder i Finnmark. Men etter litt påtrykk har alle kommunene etter hvert oppfylt vilkårene for å få utbetalt tilskudd i 2006. Det har vært stor interesse og entusiasme i arbeidet med implementering av veilederen i psykisk helsearbeid for voksne i kommunene, og store forventninger til den tilsvarende veilederen for barn og unge.

Når det gjelder **kompetanseutviklingen i sosialtjenesten** er vi godt i gang i Finnmark. De fleste kommunene har hatt stabil bemanning og stabil ledelse de senere årene, slik at den kompetansen som er bygd opp forblir på stedet. Men sosialkontorene er små og fagmiljøene sårbare. Vi har derfor satset mye på nettverksarbeid, både for kompetanseheving og for erfaringsutveksling i det løpende arbeidet. Vi har høstet anerkjennelse for det tilgrensende nettverket **Rusforum Finnmark**, der kommunene møter spesialisthelsetjenesten, NNK-rus og andre aktører innen rusfeltet.

Avdelingens omfattende **tilsynsvirksomhet** utføres både i egenskap av Fylkesmannen og som Helsetilsynet i Finnmark. Denne er summarisk gjengitt i kapittel 3 og vil bli fyldigere

omtalt i en egen Helse- og sosialmelding, som blir publisert separat som videreføring av den årelange tradisjonen med Medisinalberetninger.

2.3 Oppvekst, familie, barnehager og utdanning

Kvalitetsutvikling

Oppvekst- og utdanningsavdelingen skal medvirke til at den nasjonale politikken blir gjennomført regionalt og lokalt. Kunnskapsløftet ble innført i august 2006. Avdelingen har også hatt nasjonale oppgaver knyttet til nye læreplaner i finsk og samisk, og en referansegruppe i naturbruk har gitt innspill til de nasjonale læreplangruppene.

I 2006 ble det fordelt kr 7.641.000 til kommuner/fylkeskommune/friskoler til kompetanseutvikling. Midlene ble fordelt etter en fordelingsnøkkel utarbeidet av Utdanningsdirektoratet. Tilskuddet ble bl.a. brukt innen disse områdene: nye læreplaner og læreplanforståelse, skoleledelse og organisasjonsutvikling, tilpasset opplæring og utdannings- og yrkesrådgivning. Opplæringen i kommunene skjedde gjennom de tre regionale samarbeidskontorene i fylket (RSK) for å få en best mulig utnyttelse av midlene mens fylkeskommunen benyttet midlene til egne kompetansegivende opplegg.

Samarbeidet med kommunene i Finnmark og Finnmark fylkeskommune er viktig for at vi kan utføre våre oppgaver. Vi ser at der hvor vi klarer å handle felles med andre, er der hvor vi får det best til. Sametinget, spesielt opplæringsavdelingen, Styret for de to statlige videregående skolene og de to høgskolene har vi også i 2006 samarbeidet godt med. Tema i de ulike fora har i hovedsak vært Kunnskapsløftet. Innenfor området spesialundervisning er det blitt utarbeidet et notat om forholdet mellom hva som er opplæring, og hva som er pleie/omsorg. Dette var som en oppfølging av tiltak satt i gang i 2005, og notatet er sendt skoleeierne. Den årlige barnehage- og skolefaglige konferansen rettet mot barnehage- og skoleeierne fokuserte spesielt på tilsyn i barnehager, det å bo i Finnmark, rekruttering samt skoleeiers ansvar for å følge opp Kunnskapsløftet.

Tilsyn

Blant hovedoppgavene er å utøve tilsyn, og det ble gjennomført tilsyn i fem kommuner, to friskoler, en fylkeskommunal og en statlig videregående skole og i en lærebedrift. Disse tilsynene var varslet på forhånd. Andre tilsyn lå tett opp til begrepet lovlighetskontroll etter at fylkesmannen hadde fått henvendelser eller fått kjennskap om mulig brudd på opplæringsloven.

Tre av kommunetilsynene var en del av det nasjonale tilsyn der alle fylkene fikk i oppdrag fra Utdanningsdirektoratet å føre tilsyn med at kommunene fulgte opplæringsloven § 13-10 om å ha et system for vurdering av opplæringen og oppfølging av disse. Dette ble knyttet opp mot forskriftene § 2-1 om skolebasert vurdering og § 2-2 om rapportering. Det ble avdekket fem avvik fra opplæringsloven, og de aktuelle kommunene fikk en frist til å rette opp avvikene. Dette er blitt gjort av kommunene.

Kvalitetsvurdering, skolevurdering, tilpasset opplæring, elevenes arbeidsmiljø og spesialundervisning har vært viktige tema ved de andre tilsynene. Det er ikke avdekket brudd på opplæringsloven under tilsynsbesøkene, og ingen pålegg er gitt.

Det ble foretatt tilsyn ved to skoler for å få klargjort om gruppestørrelsene var et brudd på Stortingets forutsetninger om gruppestørrelser. Tilsynet ble gjort ved skriftlig henvendelse og

svar fra kommunenivået. Det ble ikke avdekket forhold som tilsa å gi pålegg. Ett av tilfellene skyldtes feil registrering i GSI. Den andre skolen var en fådelt skole som nødvendigvis får variasjoner fra år til år.

Fylkesmannen foretok også et tilsyn knyttet opp mot opplæringsloven § 9a-3 om det psykososiale miljøet i skolen. Tilsynet ble foretatt som en spørreundersøkelse til alle skolene og kommunene i fylket. Det ble avdekket store mangler om kunnskapen til lovbestemmelsen samt hvordan man skal håndtere henvendelser til skolen om eventuelle brudd på loven. Skoleeier vil ha et ansvar for at ledere får økt kompetanse på dette området. Fylkesmannen vil i 2007 gi tilbud til kommunene om opplæring på opplæringsloven § 9a.

Vi viser ellers til pkt. 31.1 med oversikt over tilsynene.

Barnehage

Finnmark har høy barnehagedekning, og er det fylket som har best dekning. Kun 3 kommuner, Hammerfest, Alta og Vadsø, hadde ventelister i 2006. En annen utfordring for enkelte kommuner er overkapasitet, og utfordringen ligger i å tilpasse barnehagetilbudet til behovet til en hver tid.

Fylkesmannen i Finnmark har sammen med Fylkesmannen i Troms og Nordland etablert et fast samarbeid med Husbanken.

Oppfølging av forskriften om likeverdig behandling av private og offentlige barnehager er gjort i et samarbeid med Troms. Rapportering fra kommunene bidro også i 2006 til at mye ressurser ble brukt til forvaltning av dette området. Det er mange ulike tilskudds- og rapporteringsordninger om barnehager, og det er behov for forenkling på dette området.

Barnefaglig møte for hele fylket ble avviklet dagen før skolefaglig møte, og tilsyn med barnehager var hovedtema. Representant for barnehagene er fast medlem i Fylkesmannens Samarbeidsforum som møtes tre ganger i året. Det er også etablert et barnehageforum for å bidra til kvalitet og kompetanseutvikling innen området barnehage.

Det har videre vært en samling for barnehageansvarlige i kommunene der fokus var implementering av ny rammeplan og ny barnehagelov. Det må og nevnes at Fylkesmannen i samarbeid med sametinget og Fylkesmannen i Troms har arrangert samisk barnehagekonferanse.

Innen **barnevernsfeltet** har vi sett en økning av antall saker, og vi ligger høyt i forhold til folketallet. Det kan selvfølgelig skyldes at Finnmarkskommunene er små og oversiktlige, og at folk bryr seg om hvordan barn og unge har det og derfor rapporterer til barnevernet. Men det kan også bety at det er en faktisk økning av tilfeller der barn og unge lever under dårlige oppvekstvilkår. Økningen i antall undersøkelsessaker har i en del kommuner vært større enn det barneverntjenesten har vært bemannet for å behandle. Tilgangen på sakkyndige er også begrenset, og til sammen har dette ført til at noen kommuner ikke har greid å holde de lovfestede tidsfristene for slike saker, noe Fylkesmannen finner meget bekymringsfullt.

Fylkesmannen har i 2006, sammen med fylkeskommunen, også hatt et betydelig engasjement i forhold til mulige overgrep mot **tidligere barnehjemsbarn** i fylket. Vi har innkalt de aktuelle kommunene til informasjonsmøter om granskning, men har så langt ikke lyktes i å få kommunene til å begjære en slik granskning. Vi står imidlertid fast på at tidligere barnehjemsbarn i Finnmark har krav på den samme oppreisning som i andre deler av landet, og at dette er et

ansvar ikke bare for vertskommunene til barnehjemmene, men for alle kommunene som hadde overtatt omsorgen for barna og plassert dem i barnehjem. Vi vil derfor arbeide videre med denne saken i 2007.

2.4 Arealdisponering og byggesaker

For å påse at nasjonale arealinteresser blir ivarettatt, behandler Fylkesmannen alle kommunale planer, samt en rekke fradelings- og byggesøknader. Det har ikke vært større endringer i den nasjonale arealpolitikken i 2006.

Bevaring av biologisk mangfold, strandsonen og inngrepsfrie områder er fortsatt de viktigste hensyn som ivaretas gjennom Fylkesmannens saksbehandling. Viktige områder er også jordvern (landbruk) og beredskap (områder utsatt for flom- eller rasfare). Det har videre vært økt fokus på tilgjengelighet for alle og helseaspektet i planleggingen, og det er innledet et sterkere samarbeid mellom avdelingene for bedre å kunne ivareta disse hensynene.

Fylkesmannen ga i 2006 uttalelse til 75 kommunale reguleringsplaner og 10 kommuneplaner/delplaner. Det ble fremmet 2 innsigelser. I tillegg ble det avgitt uttalelse til 238 enkeltsaker, hvorav 3 ble påklaget.

Fylkesmannen har i 2006 behandlet 69 klagesaker etter plan- og bygningsloven, herunder klager i byggesaker og klager på uliker areal-/ reguleringsplaner. Klager er gitt medhold i 9 av disse sakene.

Fylkesmannen har i året bistått miljøverndepartementet med nødvendige avklaringer knyttet til behandlingen av Fylkesplanen for Finnmark.

I 2006 gjennomførte vi en plan- og bygningslovskonferanse for kommunene i Finnmark. Temaene på konferansen var konsekvensutredning, tilgjengelighet og folkehelsehensyn i planleggingen, dispensasjoner etter plan- og bygningsloven § 7 og ulovligheter. Konferansen hadde god deltakelse, 12 av 19 kommuner deltok og i tillegg var det deltakere fra Fylkeskommunen, Sametinget, Statsskog og reindriftsforvaltningen.

Fylkesmannen har deltatt i kystsonenettverk for Nord-Norge. Nettverket har bl.a. arbeidet med retningslinjer for behandling av strandsonesaker.

Det er gitt innspill til de tematiske konfliktvurderinger for vindkraftutbygging og vi har på vegne av Nordkalottens miljøråd arrangert en konferanse om Den europeiske landskapskonvensjon, hvor også vindkraft var et vesentlig tema.

Den nasjonale målsettingen om økt fokus på jordvern gjør seg gjeldende også i Finnmark. Presset på dyrka og dyrkbare arealer er svært ulikt i fylket, og er størst i de mest aktive jordbrukskommunene Alta og Tana.

Kommunene har fått en sentral rolle i jordvernet ved at de nå har vedtaksmyndighet i enkeltsaker etter landbrukets særlover. Det er viktig at kommunene tenker langsiktig og ivaretar arealbehovet både gjennom sine arealplaner og ved behandling av enkeltsaker.

Dyrka og dyrkbar jord er en begrensa ressurs, og selv om antallet gårdsbruk går ned, ser vi allikevel at behovet for jordbruksareal på det enkelte gårdsbruk øker. Samtidig er det i enkelte områder interesse for å gjenoppta driften på nedlagte gårdsbruk, spesielt i nærheten av byer og tettsteder.

I 2006 ble det gjennom Fylkeslandbruksstyret fremmet innsigelse til 1 arealplan, og varslet om innsigelse til 1.

2.5 Landbruksbasert næringsutvikling, naturressursforvaltning og miljøvern

Fylkesmannen har en viktig oppgave med å bidra til utvikling og verdiskapning i tilknytning til landbruket og bygdene i Finnmark.

Fylkesmannen har ansvaret for å utarbeide regionale strategier for landbruksrelatert næringsutvikling, samt koordinere bruken av midlene. Dette gir fylkene anledning til lokal tilpasning av nasjonale virkemidler. Bakgrunnen er at man i større grad ønsker at landbruket bidrar til å skape levedyktige lokalsamfunn, i tillegg til produksjon av mat og trevirke. Målet er å oppnå økt lønnsomhet i den landbruksrelaterte næringsvirksomheten gjennom nyskaping og markedsorientering. Det er i 2006 arbeidet med oppfølging av tiltak i Strategisk BU-plan 2005 -2008, som er styrende for bruken av BU-midler både hos Innovasjon Norge (IN) og landbruksavdelingen.

Større innsatsområder på BU-siden har vært oppfølging av aktiviteten innenfor videreforedling av lokal mat, gründeropplæring, etablering av kreative sentere i 4 bygder, Landbruksbygg i Arktis, fase II, hest som næring, grønn omsorg, reiseliv og deltakelse i ulike prosjekter retta mot bedriftsutvikling i jordbruket.

Landbruksavdelingen har ansvaret for fordeling av Bygdeutviklingsmidlene i fylket mellom Innovasjon Norge og Fylkesmannen. I 2006 ble det fordelt kr 10,9 mill i tilskuddsmidler, og 26, 6 mill i rentestøtte.

Arbeidet med "Næringsstrategier for bygdeutvikling i Finnmark" ble igangsatt i 2006, og det ble utarbeidet en tiltaksplan for 2007 i samråd med samarbeidspartnerne fra faglagene, forsøksringene, IN, Finnmark fylkeskommune, kommunene, Sametinget og Tana videregående skole.

Embetet deltar aktivt i det regionale partnerskapet som utformer Regionalt utviklingsprogram (RUP) for Finnmark, med årlige tiltaksplaner. Også i 2006 har videreforedling av råvarer fra landbruket vært et viktig satsingsområde, gjennom programområdet "Matfylket Finnmark". Fylkesmannen har deltatt i en rekke prosjekter og programmer innen dette, i tillegg til prosjekter innen generell etablereropplæring og tradisjonell primærproduksjon. Høsten 2006 ble det utarbeidet en ny RUP tiltaksplan for 2007.

Arbeidet med verneplaner og forvaltningsplaner for verneområder har vært stilt i bero i 2006 pga. uavklarte forhold mellom Miljøverndepartementet og Sametinget om organisering av dette arbeidet i samiske områder. Avklaring ventes tidlig i 2007.

Overføringen av fjelltjenesten i Finnmark til Statens naturoppsyn (SNO) har medført økte ressurser til oppsyn og skjøtsel i verna områder. Det har i 2006 vært arbeidet med å utarbeide nye rutiner for samarbeid og bestilling mellom Fylkesmannen og SNO.

Fylkesmannens rolle i kartleggingen av det biologiske mangfoldet er nærmere beskrevet under resultatområde 1.

Tap av sau og rein til fredet rovvilt økte i 2006. Det ble gitt tillatelser til skadefelling av ulv, bjørn, jerv, gaupe og kongeørn i 2006, men bortsett fra 1 jerv ble det ikke felt fredet rovdyr. Det var lisensjakt på bjørn for første gang i fylket i fjor, men uten felling. Fylkesmannen har bistått rovviltnemnda for Troms og Finnmark (region 8) i arbeidet med ny

forvaltningsplan for rovvilt. Denne er for tiden ute på høring.

Laksefisket i sjøen er stadig på nedadgående kurs. Det ble i 2006 gitt melding om at det ville bli fisket på 554 lakseplasser på privat grunn i Finnmark, og i tillegg utviste Finnmark jordsalgskontor 596 plasser. Det har aldri så lenge vi har statistikk vært færre plasser i bruk. Foreløpige tall fra Statistisk sentralbyrå viser at det ble tatt ca 178 tonn laks under sjølaksefisket i 2006. Fangsten var omtrent på nivå med gjennomsnittet de siste 15 årene.

Fangstene i elvene var gode i 2006 med rekordhøye fangster i flere vassdrag. Det ble tatt ca 80 tonn laks utenom Tanavassdraget. Dette er vesentlig mer enn de foregående årene og den høyeste som er registrert. For Tanavassdraget viste tallene på norsk side en svak oppgang til 46 tonn fra to svake foregående år. Det har aldri blitt registrert så lite stor laks i Tanavassdraget som i 2006.

Det ble i 2006 forhandlet med Finland om nye fiskeregler for tilreisende fiskere i Tanavassdraget. På bakgrunn av lave fangsttall var det fra norsk side et ønske om sterkere reguleringer. Manglende enighet med finske myndigheter medførte imidlertid at det bare ble gjort små endringer i reglene.

Det ble også tatt initiativ mot de ulike brukergruppene med sikte på å få til frivillige reguleringer av fisket på norsk side. Forsøket strandet fordi Laksebreveierforeningen for Tanavassdraget, som beskatningsmessig er den viktigste brukergruppen, forkastet et framforhandlet fellesforslag.

Finnmark har ikke *Gyrodactylus salaris* i sine vassdrag, det brukes derfor ikke ressurser på bekjempelse av denne, men vi bruker en del ressurser på forebyggende arbeid for å hindre parasitten i å etablere seg her.

Fylkesmannen har i 2006 brukt mye tid på å få inn gode nok data i miljørisikovurderingene fra alle eiere av avfallsdeponier. Det har vært arbeidet for å holde fokus på den overordnede miljørisiko for deponiområdene og dets resipienter. Det vil i 2007 bli arbeidet for å gi nye oppdaterte utslippstillatelser eller avslutte deponiene i tråd med IPPC-direktivet. Her er det viktig at gode overvåkningsplaner for alle deponiene blir iverksatt.

Betydelige ressurser har også vært brukt for å ferdigstille tiltaksplan for forurensede sedimenter i Hammerfest havn. Fylkesmannen har i utbyggingsprosjekter satt vilkår som kan bidra til stoppe utlekking av forurensning til sjø samtidig som forurensning på sjøbunn blir isolert.

2.6 Samfunnssikkerhet og beredskap

Finnmark har spesielle utfordringer som stiller krav til beredskapsarbeidet i fylket.

Klima, geografi og nærheten til Russland er forhold som må ivaretas i det daglige arbeidet med samfunnssikkerhet og beredskap. Dette gjør at vi ikke bare kan forholde oss til nasjonale og regionale beredskapsutfordringer, men også må implementere utfordringer som har sitt utgangspunkt utenfor landets grenser.

Nordområdene antas å representere store potensielle olje- og gassforekomster.

Gassproduksjon starter når Snøhvit kommer i drift, og oljeletevirksomheten utenfor Finnmark startet og forventes gradvis ført videre østover. Det skjer en tiltakende utvinning og utskiping fra

russisk side og transporten av olje langs Finnmarkskysten er i dag omfattende. Oljeomlastning i Bøkfjorden i Sør-Varanger har startet og oljetransporten ventes ytterligere økt i årene framover i takt med at offshore-produksjon akselererer. Omlastingen ble imidlertid flyttet til Nordkapp kommune på grunn av forurensingsfaren.

Nordområdene anses i dag som et av verdens reneste områder. De største truslene mot området kommer fra kilder utenfor regionen.

Selv små uhell ved moderate utslipp i forbindelse med disse virksomhetene kan gi omfattende negative effekter på naturressursene, miljøet og berørte lokalsamfunn.

Det er vedtatt og til dels iverksatt en rekke konkrete tiltak mot akutt oljeforurensning i løpet av de siste årene. Fortsatt gjenstår det imidlertid å tydeliggjøre ansvar og oppgaver for etater og organisasjoner som må trekkes inn ved et uhell.

Oppstart av Vardø trafikksentral er et viktig overvåkingsinstrument for å hindre oljeforurensning fra transport og produksjon.

Fylkesmannen er gitt en rådgivende rolle i forhold til miljøspørsmål, mens vårt ansvar som beredskapsmyndighet fortsatt er uavklart.

Fylkesmannen i Finnmark ønsker en bedre avklaring av ansvarsforhold og et mer direkte samarbeid med kystforvaltningen i slike saker og har spilt det opp i en rekke sammenhenger.

Norge er gjennom Fylkesmannen i Finnmark engasjert i en rekke prosjekter gjennom atomhandlingsplanen for å bidra til en styrket atomsikkerhet.

Kommunenes ansvar for atomberedskap er synliggjort gjennom Fylkesmannens øvingsprogram i kommunene.

Det harde klimaet i Nord-Norge og nordområdene representerer en betydelig utfordring for beredskapen i fylket. Det er sterke indikasjoner på at klimaendringene vil forårsake mer ustabil vær. Nye forskningsresultater har forsterket dette bildet i betydelig grad.

Ekstremvær skaper utfordringer først og fremst for fylkets begrensede infrastruktur. Spesielt har *telenettet* vist seg å være sårbart i deler av fylket, men også *kraftforsyningen* påvirkes av ekstremvær. Også sårbarheten innen *næringsberedskapen* i fylket er påvirket av de klimatiske forholdene. Flere lokalsamfunn er særlig utsatt i forhold til robustheten i fremføring av matvarer og eksport av ferdigprodukter fra fiskeindustrien. Klimaendringene kan bidra til å ytterligere vanskeliggjøre fremføring av varer og tjenester under spesielle situasjoner. Det er flere eksempler på at transport av syke ikke kommer i gang på grunn av ekstreme værforhold.

Fylkesmannen har løpende fokus på disse forhold og arbeider både overfor Telenor, kraftforsyningen og sentrale myndigheter for å bedre situasjonen. I august arrangerte Fylkesmannen et møte i Vadsø hvor DSB, Statskraft, NVE, Statnett, Varanger Kraft og fylkesmannens distriktsrepresentant i kraftforsyningen deltok. Et av resultatene er at det planlegges forsterkning og utbygging av sentralnettet for 13 milliarder kr. de neste ti årene, herunder en oppgradering av linjenettet fra Balsfjord til Hammerfest i 2007.

3. Resultatområdene

01 Bærekraftig bruk og vern av biologisk mangfold

01.1 Arbeid etter naturvernloven

På bakgrunn av ønske fra Sametinget om endret organisering av verneplanprosessene, og konsultasjoner mellom Miljøverndepartementet og Sametinget om dette, ble Fylkesmannen i desember 2005 instruert om å legge arbeidet med nye verneplaner og forvaltningsplaner for verneområder i bero inntil konsultasjonene med Sametinget var avsluttet. Ettersom disse ikke ble avsluttet i 2006, fikk Fylkesmannen ikke gjennomført verneplanen for myr og våtmarker. Heller ikke arbeidet med utvidelse av Øvre Anarjohka nasjonalpark ble igangsatt. Også arbeidet med forvaltningsplan for Stabbursdalen nasjonalpark, som ble igangsatt høsten 2005, har vært lagt i bero.

Arbeidet med forvaltningsplan for Øvre Pasvik, som også ble satt i gang høsten 2005, har vært videreført. Parallelt med dette har det pågått et interreg-prosjekt knyttet til verneområdene på norsk, russisk og finsk side av grensen (Pasvik vennskapspark). For å samordne forvaltningsplanen med dette prosjektet, har det vært nødvendig å bremse ned prosessen med forvaltningsplanen. Den forventes ferdigstilt i løpet av våren 2007.

I 2006 har det vært gjennomført en omfattende lokal prosess knyttet til Tanamunningen naturreservat. Prosessen skal munne ut i en skjøtselsplan som ventes ferdigstilt i løpet av februar/mars 2007.

Arbeidet med marin verneplan ble påbegynt sent i 2006 i samarbeid med Fiskeridirektoratets regionkontor i Finnmark.

01.2 Truede og hensynskrevende arter og naturtyper

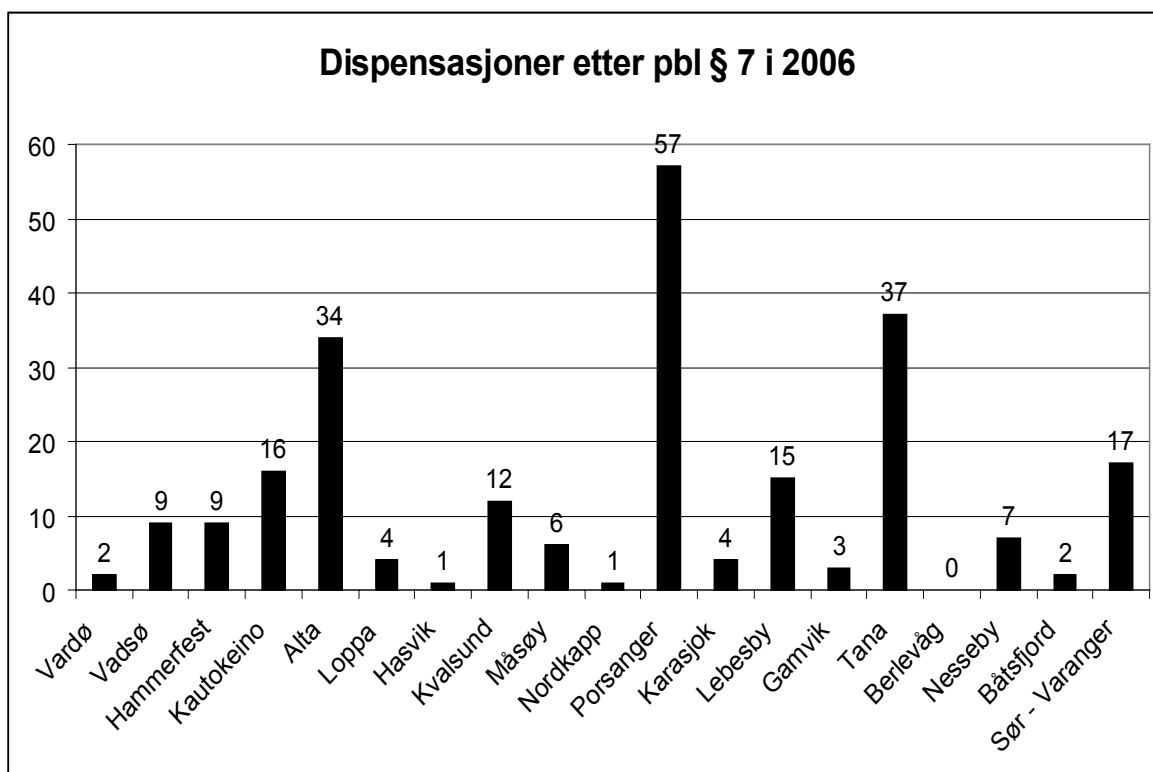
Kartlegging og overvåking av biologisk mangfold

Fylkesmannen har i 2006 fått kvalitetssikret data om biologisk mangfold i 3 kommuner; Karasjok, Kautokeino og Porsanger. Data for Loppa kommune er tilrettelagt for naturbasen, og vi er i gang med å tilrettelegge data for Sør-Varanger. Manglende kapasitet i miljøvern avdelingen forsinker framdriften. Dette er tatt opp med Direktoratet for naturforvaltning.

Ivaretagelse av viktige arealer for biologisk mangfold

Hensynet til truede og hensynskrevende arter og naturtyper blir primært ivaretatt gjennom behandling av kommunale planer og enkeltsaker. Fylkesmannen ga i 2006 uttalelse til 238 enkeltsaker, og påklaget 3 kommunale vedtak. I tillegg har vi behandlet 75 reguleringsplaner, og 10 kommuneplaner/-delplaner – enkelte av planene har vært behandlet flere ganger (på ulike stadier i planprosessen). Det er fremmet innsigelse mot to reguleringsplaner.

Diagrammet på neste side viser fordelingen av dispensasjonssaker på kommunene.

Motorferdsel i utmark

Fylkesmannen har i 2006 behandlet 34 klager på kommunale dispensasjoner for motorferdsel i utmark. Av disse var 16 fra enkeltpersoner som hadde fått avslag, 2 fra reinbeitedistrikt på innvilgede dispensasjoner og 16 fra Naturvernforbundet i Finnmark på innvilgede dispensasjoner. Flere av klagenes fra Naturvernforbundet omfattet flere enkeltdispensasjoner.

Det er ikke godkjent nye skuterløyper i 2006, kun enkelte midlertidige omlegginger pga. dårlige isforhold. Flere kommuner har høsten 2006 fremmet søknader om nye løypetraseer. Disse er sendt Finnmarkseiendommen som må gi tillatelse til etablering av løyper på Finnmarkseiendommens grunn. Det er tatt initiativ overfor Finnmarkseiendommen for å samordne behandlingen for å unngå at den trekker unødvendig ut i tid.

01.4 Forvaltning av vilt og ferskvannsfisk

Forvaltning av hjortevilt

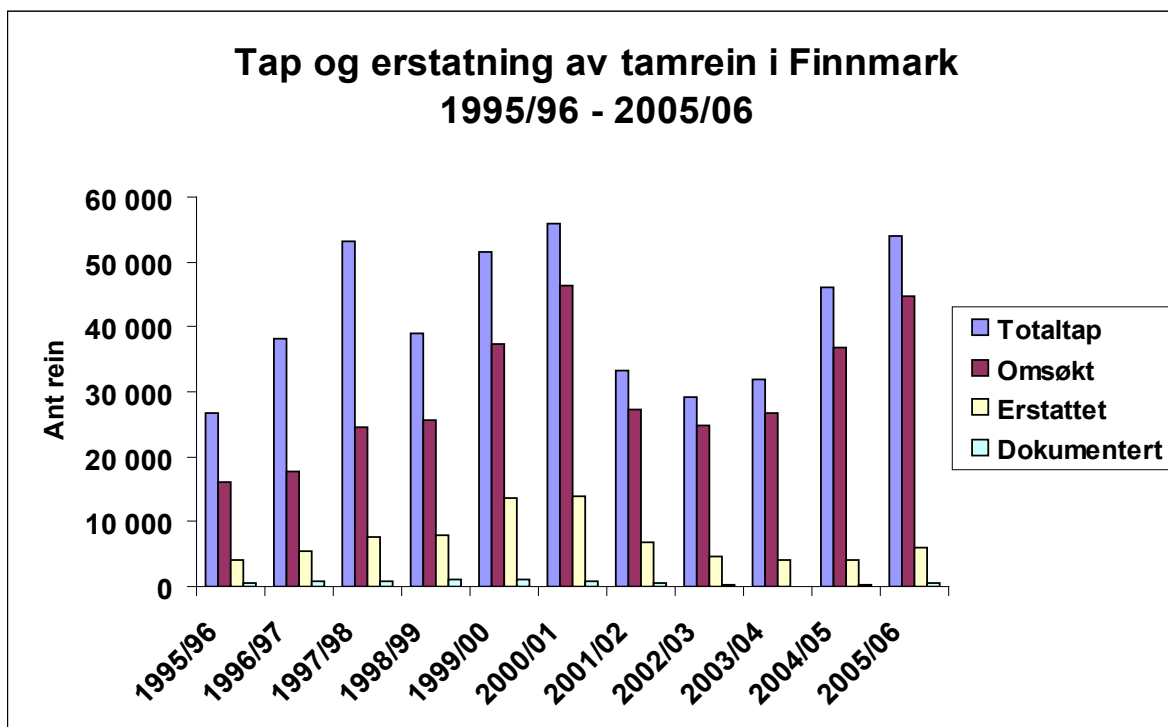
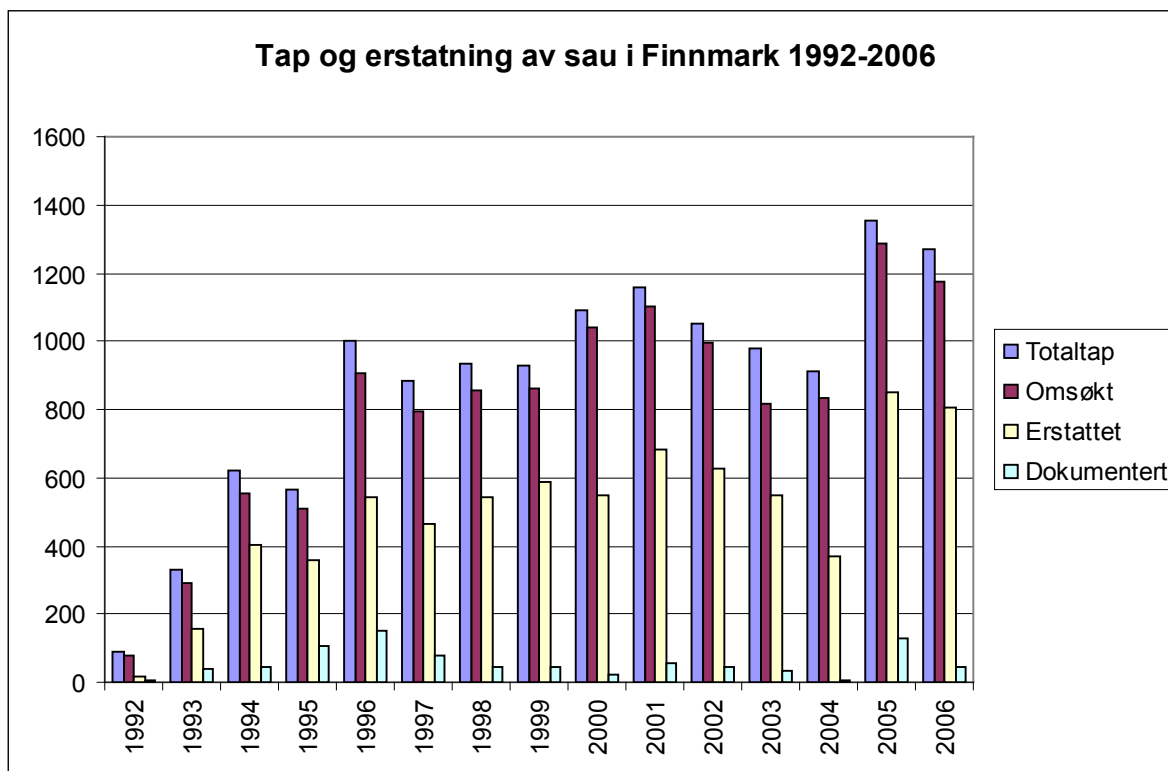
Hjorteviltregisteret er ikke i aktiv bruk i kommunene i Finnmark. Det brukes en egen rapporteringsform.

Forvaltning av anadrome laksefisk og innlandsfisk

Det blir brukt mye ressurser på ulike oppgaver knyttet til Tanavassdraget. I de andre vassdragene blir arbeidet gjort lokalt.

01.6 Forvaltning av trua arter

Roviltforvaltning

Erstatning for tap av rein til rovdyr

Det ble i 2006 behandlet 400 søknader om erstatning og utbetalt 12,4 millioner kr i erstatning. Tallene for totaltap, omsøkt rovdyrerstattet, erstattet og dokumenterte tap framgår av diagrammet på forrige side.

Forebyggende og konfliktdempende tiltak

For 2006 bevilget den regionale rovviltneemnda i region 8 (Troms og Finnmark) totalt 2 millioner kroner til forebyggende og konfliktdempende tiltak mot rovviltskader på bufe og rein i Finnmark.

02 Friluftsliv

Vi har fordelt statlige tilskudd til lokale friluftstiltak etter søknad. Det ble tildelt totalt 415.000 kr i 2006. Det har ikke vært ansett som viktig å arbeide med tiltak for sikring av allemannsretten og tilrettelegging for jakt og fiske i Finnmark. Det har heller ikke vært arbeidet med forvaltning av statlig sikrede friluftsområder – det er få slike områder i Finnmark og de forvaltes av kommunene.

04 Overgjødning og oljeforurensning

04.01 Helhetlig vannforvaltning

Forskrift for implementering av EUs rammedirektiv for vann ble først vedtatt i desember 2006. Det er derfor ikke noe å rapportere.

05 Helse- og miljøfarlige kjemikalier

Miljøtilstanden er avklart for de lokaliteter som har vært med i *Grunnforurensningsprosjektet* 2005. Arbeidet er i noe grad fulgt opp for en av lokalitetene med møte m/Sør-Varanger kommune. Fylkesmannen har i 2006 sluttstilt arbeidet med en oversikt over nedlagte søppelplasser i fylket ved hjelp av informasjon fra kommunene. Vi har skissert hvordan det videre arbeid med disse bør følges opp, spesielt overfor kommunene. Tilsyn og oppdatering av disse mot grunnforurensningsdatabasen har det ikke vært ressurser til.

Grunnforurensningsdatabasen er ikke oppdatert, og vi forventer ikke å ha kapasitet i 2007 til dette uten at eksterne midler blir gitt (er meldt til SFT). Det er et økende fokus på villfyllinger i fylket og noen kommuner har tatt fatt i dette i forhold til opprydding.

Tiltaksplan for forurenset sediment i Hammerfest ble ferdig etter at betydelige ressurser ble brukt. Det er også utført undersøkelser på land i forbindelse med kildekartlegging som må følges opp i 2007/2008. Stor aktivitet i Hammerfest på land og utbygging i sjø tar store ressurser. Arbeidet på dette området er en utfordring da det er stort tidspress i prosjektene. Det må ofte reageres raskt i forhold til tillatelser og oppfølging, samt at det er faglig komplisert i forhold til både tekniske løsninger og risikovurderinger.

Avdelingen arbeider aktivt med å redusere forurensning av helse- og miljøfarlige kjemikalier. Det har også i år vært et spesielt fokus på håndtering av farlig avfall og mottaksordninger. Det har vært aksjonert ved meldinger om uforsvarlig lagring og håndtering av avfall.

Også i 2006 har det vært oppfølging av noen biloppsamlingsplasser, selv om vi ikke har hatt kapasitet til å følge opp med avslutning av de kommunale mottakene der dette har vært ønsket fra kommunens side.

06 Avfall og gjenvinning

Vi har arbeidet med å få inn tilfredsstillende miljørisikovurderinger og sigevannsdata for deponiene i Finnmark. Vedtak i forhold til miljørisikovurdering for ett deponi er straks klart, mens to av deponiene ennå ønsket siste kvalitetssikring av miljørisikovurderingen. Det er lagt tidsplaner for gjennomgang av arbeidet fram til utarbeidelse av tillatelser slik at vi kommer i mål i løpet av 2007. Tilsvarende er det laget tidsplaner for utarbeidelse av avslutningsplan for det deponiet som skal legges ned.

To av deponiene har påvist forurensing i kildeutspring og grunnvann, et tredje må avklare overvåkningsdata som kan tyde på forurensing i avrenningsbekker. Vi vil i 2007 følge opp tiltak. Alle deponiene ligger på/ved gamle kommunale fyllplasser. Kommunenes ansvar i forhold til grunnforurensningen må avklares.

07 Klimaendringer, luftforurensning og støy

Se under 2.5

08 Internasjonalt miljøsamarbeid, bistand, nord-/polarområdene

Vi har samarbeidet med finske og russiske miljømyndigheter og FoU-institusjoner om to større prosjekter, etablering av *Pasvik-Inari vennskapspark* og *Pasvikprogrammet*.

Resultatene fra *Pasvikprogrammet* – et overvåkingsprogram med miljøtilstandsrapport for Pasvik-Inari området - ble presentert ved et seminar i desember 2006

09 Regional planlegging.

Fylkesmannen har hatt et samarbeid med Fylkesråd for funksjonshemmede om "tilgjengelighet for alle", og fulgt opp disse sakene i plan- og enkeltsaksbehandlingen.

11 Tverrgående virkemidler og fellesoppgaver

11.1 Miljødata

Arbeidet med oppdatering av Miljøstatus Finnmark stoppet opp tidlig i 2006. Dette skyldes komplikasjoner tilknyttet SFTs arbeid med å konvertere Miljøstatusprosjektet til ny plattform, fra PubliKit til Digimaker. Oppdateringsarbeidet kan i følge SFT først starte opp i mars 2007. Nærmere opplysninger om miljøvernavdelingas arbeidsoppgaver og om miljøforhold i Finnmark finnes på www.miljostatus.no/finnmark/ og www.fylkesmannen.no/Finnmark.

11.2 Tilsyn

Avdelingen har prioritert arbeidet med å hindre utslipp og spredning av miljøgifter gjennom arbeidet med forurenset grunn og sedimenter. Tilsynsvirksomheten er forsøkt holdt på et høyt nivå selv om målet ikke er nådd. Vi har deltatt på landsaksjonene og utført egeninitierte tilsyn.

09, 11, 55, 61 Samordning og informasjonsstab

Samordnings- og informasjonsstaben består ved utgangen av 2006 av samordningsrådgiver, rådgiver på området kommunaløkonomi og GIS-koordinator (50 %). Pr. 01.12 er også sjefsingeniør med ansvar for atomhandlingsplanen mot Russland lagt til denne staben.

a) Kommunerettet aktivitet generelt

Fylkesmannens samlede kommunerettede aktivitet styres av embetets ledergruppe. Mye av denne aktiviteten rettet mot kommuneledelsen koordineres via Samordnings- og informasjonsstaben.

Embetets kommunerettede aktivitet er stor. Kontroll- og tilsynsaktiviteten, som er svært omfattende, fremkommer i de ulike avdelingenes rapportkapitler.

Aktiviteten i embetet styres av klassiske kjennetegn ved fylket vårt: Svak kommuneøkonomi, lite utviklet privat sektor, problemer i fylkets kjernenæringer samt generelt stor kompetansemangel og høy turnover på en rekke kommunale nøkkelsektorer. Informasjons- og veiledningsaktiviteten mot kommunene vil derfor være spesielt viktig her i fylket. Dette gjelder både fagkanal og det mer generelle veiledningsarbeidet mot kommunene. Til tross for at kommunene har behov for tett oppfølging og veiledning er det av ressursmessige årsaker vanskelig å opprettholde denne aktiviteten på det vi oppfatter som et ønsket nivå.

Gjennom den generelle dialogen med kommunene har vi søkt å stimulere dem til å lære av hverandres erfaringer. Erfaringsutveksling har vært et stikkord i den kommunerettede dialogen, særlig i dialogen om omstilling og modernisering. Gjennom den generelle kontakten med kommunene har vi også i år søkt å stimulere til erfaringsoverføring og læring. Viktige kanaler for dette er dialog, møter og informasjon på våre internettsider.

Det årlige kontaktmøtet med ordførere og rådmenn ble gjennomført på høsten. Tradisjonen tro møtte alle kommuner med sine representanter og i tillegg var ny administrativ leder i KS Finnmark og Troms invitert. Årets møte fokuserte i stor grad på samarbeid kommunene mellom. Embetet har hatt mindre aktivitet knyttet til effektiviseringsnettverkene enn foregående år. Tidligere nettverk er lagt ned og KS jobber med å få i gang de nye nettverkene omkring nye tema. Embetet har hatt samordningsmøter med KS hva gjelder oppstart av de nye nettverkene for sosial- og barnevern. Miljøavdelingen følger opp KS sin satsing på miljøvern i kommunene.

Det er etablert et tett, omfattende og velfungerende samarbeid mellom KS-fylkeskretsen og embetet.

b) Om kommuneøkonomi.

Den økonomiske utviklingen i kommunene er helt avgjørende for opprettholdelsen av de fleste lokalsamfunn i fylket. Det er derfor nødvendig at embetet har fokus på de betingelsene kommunene gis for å kunne utøve lovpålagte tjenester. Løpende oppgaver i denne sammenheng er gjennomgang av kommunale årsbudsjett og økonomiplaner, samt vurderinger knyttet til kommunenes opplysningsplikt når det gjelder årsregnskap.

Embetet vektlegger i stor grad å ha god kunnskap om den enkelte kommune og om utviklingen av situasjonen i den enkelte kommune både hva gjelder økonomi, tjenestetilbud, organisatoriske løsninger og den samfunns- og næringsmessige situasjonen generelt. Mye av reisevirksomheten ved embetet er knyttet til tilsyns- og veiledningsaktivitet. Avstandene er store og reisekostnadene er høye, noe som gjør denne aktiviteten særlig ressurskrevende både økonomisk og personellmessig. ROBEK-kommunene er for øvrig prioritert i veiledningsøyemed, og det har vært tett kontakt med disse kommunene i 2006. Fylkesmannen gjennomfører også årlig 2-3 mer bredt anlagte kommunebesøk. I 2006 ble disse gjennomført i Vadsø og i Kautokeino

I embetets kommunegruppe diskuteres situasjonen til enkeltkommuner og særlig kommuner som er registrert i ROBEK, eller som det er andre årsaker til at en ønsker mer samordnet kunnskap om for å kunne vurdere eventuell videre oppfølging. Diskusjoner knyttet til kommunenes økonomi knyttes særlig til fordeling av skjønnsmidler til kommunene. To ganger i året fordeles midler til kommunale omstillings- og fornyelsesprosjekter. Saksbehandlingen foregår i stab, men kommunegruppen er en sentral aktør i dette arbeidet og bringer med seg relevante enkeltsøknader tilbake i avdelingene for faglig vurdering.

Kommuneark skulle etter planen utarbeides i 2006. Planene ble endret i løpet av året. Dette fordi embetet la ned mye arbeid i GIS og i den webbaserte kartinnsynsløsningen NordAtlas, samt at det ble vurdert som mer formålstjenlig å heller satse på en statistikkmodul i tilknytning til denne. Arbeidet er påbegynt og det fortsetter i 2007.

Embetet initierte et kurs i kvalitetssikring av KOSTRA-rapportering for alle kommunene i fylket. Kurset ble gjennomført i samarbeid med KS Troms og Finnmark. Statistisk Sentralbyrå ble trukket inn som faglig ressurs. Kurset vektla regnskapsrapportering generelt og tjenesterapportering innen pleie- og omsorgssektoren. Arbeidet blir videreført i 2007 ved at det arrangeres to nye KOSTRA kurs for kommunene med vekt på andre tjenesteområder. I tillegg til løpende oppgaver som gjennomgang av kommunale årsbudsjett og økonomiplaner, samt vurderinger knyttet til kommunenes opplysningsplikt når det gjelder årsregnskap har det på kommuneøkonomiområdet vært rettet spesiell oppmerksomhet mot:

- Styrking av embetets egen kompetanse ad rådgivning om KOSTRA-rapportering
- Utvikling av egenkompetanse innen Excel som analyseredskap
- Innsamling og bearbeiding av kommunaløkonomisk statistikk for bruk i godkjenning av årsbudsjett, økonomiplan og kommunaløkonomiske analyse generelt
- Implementering av statistikkmodulen i GIS
- Diverse informasjons- og rådgivningsoppgaver ovenfor kommunene

c) Samordning regional stat

Samordning på regionalt statlig nivå er en viktig og utfordrende oppgave for Fylkesmannen. En segmentert sentralstat og manglende koordinering og samordning av omstillingsprosesser i statlig sektor har ført til en situasjon der ulike statlige regionale aktører har ansvar for ulike geografiske enheter og hovedkontorene er lokalisert ulike steder og som hovedregel borte fra Finnmark. Samarbeidet og samarbeidskulturen er stort sett god, men store avstander mellom hovedkontorene gjør at en møtes langt sjeldnere enn om en hadde vært lokalisert nærmere hverandre. Vi er derfor veldig positive til senere tiders formuleringer i offentlige dokument om at Fylkesmannens samordningsrolle vurderes styrket. Flere av de statlige aktører på regionalt nivå skal dekke over svært store geografiske områder, og hvor vurderinger knyttet til behov intern i Finnmark, kan måtte vike for helhetsvurderinger i en storregion. Det kan være viktig for dem å bli utfordret på oppgaveløsning i Finnmark og kanskje særlig når det gjelder samordning av tilsynsvirksomhet.

I løpet av høsten samlet Fylkesmannen ledere for regionale statsetater til årlig todagers samling i fylkeshovedstaden Vadsø. Hovedtema var omstillingsprosesser i statlig sektor og regjeringens nordområdesatsing. En klar konklusjon fra møtet var blant annet at regionale statlige etater må delta i den faglige debatten om viktige prioriterte satsinger og utviklingspotensialet i Finnmark innenfor nordområdesatsingen.

Embetet har deltatt i regionalt kontaktutvalg for transportetatene og fylkesmennene i de tre nordligste fylkene. Vi deltok på siste del av prosessen med utarbeidelse av regionalt kontaktutvalg sitt innspill til den nasjonale arbeidsgruppen som utarbeider forslag til Nasjonal transportplan.

Arenaene for fylkesplanlegging og regionalt partnerskap er sentrale for statlig samordning. Fylkestingets vedtatte fylkesplan for 2006- 2009 er enda til sentral godkjenning. Fylkesmannen i Finnmark ble av Miljøverndepartementet på vårparten 2006 bedt om å bistå departementet med å gjennomgå og foreta en sortering av de statlige forventningene i planen. Dette arbeidet ble utført i samarbeid med regionale statsetater og ferdig innspill ble oversendt MD på sensommeren. Embetet deltar videre med en representant i den interdepartementale arbeidsgruppen som blant annet skal fokusere på problemstillinger som går på nasjonale standarder opp mot lokal handlefrihet.

Samarbeidet med Sametinget fungerer godt på fagkanal, men vi har fortsatt behov for å utvikle dette samarbeidet på ledelsesnivå, ikke minst med henvisning til den vedtatte konsultasjonsordningen. I året som gikk hadde vi særlig godt samarbeid med Sametinget i planlegging av flere større møter og arrangement. Vi nevner spesielt under Kommunalkomiteens reise til Indre Finnmark og da Fylkesmannen var ansvarlig for planlegging og gjennomføring av seremoni for etablering av Finnmarkseiendommen.

Fylkesmannen deltar i en velfungerende styringsgruppe for implementering av NAV-reformen på fylkesnivå sammen med NAV etat og kommunesektor ved KS-fylkeskretsen. Dette arbeidet er en stor utfordring i fylket vårt, som er stort, grisgrendt bosatt og der kompetansen ikke minst på kommunalt nivå preges av minimumsbemanning.

d) Fylkeskommunen

Det har også i 2006 vært god og løpende dialog med fylkeskommunen, bla. knyttet til fylkesplan og i prosessene med de regionale utviklingsprogrammene. I tillegg er det en veletablert og godt fungerende kontaktstruktur på fagkanal. Det har også vært gjennomført møter på ledernivå omkring generelle samarbeidsrammer mellom embetet og fylkeskommunen. Vi ser imidlertid fortsatt behov for å videreutvikle alle disse relasjonene, både innholdsmessig og kulturelt.

e) Geografiske informasjonssystem (GIS)

GIS-arbeidet er etter hvert godt forankret i embetet, men området vil nok etter hvert kreve mer ressurser en dagens. Det er utviklet forslag til embetsintern GIS-strategi som skal behandles primo 2007. I tillegg til utvikling og implementering av GIS-verktøyet internt, har embetet arrangert en egen GIS-dag på Vestre Jakobselv skole i samarbeid med utdanningsavdelingen.

Embetet har i 2006 i samarbeid med Finnmark Fylkeskommune, Sametinget og Fylkesmannen i Troms etablert nettkartløsningen NordAtlas. Vi tar mål av oss til at NordAtlas, som i hovedsak er utviklet og implementert av embetets GIS-koordinator, skal bli et viktig og nyttig informasjons- og arbeidsreskap for så vel private som offentlige.

f) Informasjon

Informasjonsarbeidet i embetet er i tråd med den statlig informasjonspolitikken og i stor grad knyttet opp til vår internettside og vår intranettside. Det var derfor veldig gledelig at vår nettside nådde opp blant de aller beste i Norge.no sin kåring av beste offentlige nettsted. Arbeidet med nettsidene koordineres fra samordnings- og informasjonsstaben i ukentlige web-møter der

alle avdelinger er representert. Det er gjennomført kurs i nettskriving med ekstern kursholder for hele web-gruppen. Arbeidet med utarbeidelse av strategisk informasjonsplan for embetet ble så vidt startet opp på slutten av året, og dette arbeidet fortsetter i 2007.

Nettredaktør har deltatt på den årlige samlingen i fylkesmennenes informasjonsforum. Det fellesarbeidet som gjennomføres gjennom dette forumet vurderes som viktig og nyttig.

Web-gruppen har også en rolle som presseenheter ved kriser. I året som har gått er det lagt ned en god del arbeid i utarbeidelse av ny kriseinformasjonsplan som del av arbeidet med å utarbeide ny krisehåndteringsplan for embetet.

g) Annet

Fylkesmannen har også i år bistått kongehuset, Stortinget og sentral politisk ledelse for øvrig samt sentralforvaltningen i samband med reiser og besøk i Finnmark. En særlig oppgave i 2006 var arbeidet med planlegging og gjennomføring av seremoni og tilstøtende aktiviteter knyttet til etablering av Finnmarkseiendommen.

Landbruksavdelingen

Landbruksavdelingens virksomhetsidè er å arbeide for levende bygder der folk kan bo, ha arbeid, trives og ha tilgang på nødvendige tjenester innen rimelig rekkevidde.

Viktige satsingsområder i 2006 var:

- Ha et ansvar for å samordne og skape samhandling overfor kommuner, fylkeskommunen, Innovasjon Norge og andre statlige aktører regionalt
- Være et utviklingsorgan for landbruksnæringen og kommunene og stimulere til mobilisering, samarbeid og fellestiltak, samt innovasjon og verdiskaping
- Arbeide for å synliggjøre og utvikle miljøverdier og produksjon av miljøgoder med basis i landbrukets kulturlandskap
- Forvaltning av landbrukspolitiske virkemidler på en måte som gir borgerne den nødvendige rettsikkerhet
- Juridiske virkemidler: Klagebehandling etter jordloven, konsesjonsloven og odelsloven.
- Gi uttalelser som regional landbruksmyndighet i plansaker. Drive juridisk rådgivning og veiledning ovenfor kommunene
- Være sekretariat for fylkeslandbruksstyret som er klageorgan etter landbrukets særlover

21 Landbruksrelatert næringsutvikling

21.1 Jordbruk

Antallet aktive gårdsbruk i Finnmark er i løpet av 2006 redusert fra 414 til 400, en nedgang på 3,3 %. I perioden ble det 11 færre sauebruk og 10 færre melkeproduksjonsbruk.

I tallene som gjelder melkeproduksjonsbrukene er, foruten opphør av selvstendig drift, også medregnet at 8 aktive melkeproduksjonsbruk i løpet av 2006 har etablert 4 nye samdrifter.

Fulldyrka jordbruksareal i drift er økt med og var i 2006 på 99 661 da, mot 98 768 i 2005, altså en økning på 893 da, 0,9%.

Gjennomsnittlig arealstørrelse pr. gårdsbruk var i 2006 på 249 da, mot 238 da året før.

I Finnmark ble det i 2006 solgt 5 melkekvoter på i alt 369 269 liter. Et par nye fellesfjøs basert

på 6 tidligere bruk var også under bygging. Fylket ble tildelt en ekstraordinær kvote på 1 million liter til fordeling i fylket, noe som ble vel mottatt i næringa. 138 bruk, 80 % av alle melkebrukene, søkte om kjøp av melkekvote. Etterspørselen etter melkekvote var stor, i alt ble det søkt om kjøp av 4,24 millioner liter kvote. Innvilget kjøp ble 1,15 million liter, hvorav en million var ekstraordinær kvote tildelt Finnmark.

Det har vært en nedgang i antall mindre sauebruk. Allikevel opplever en vekst i sauene i flere kommuner og flere nyetableringer og generasjonsskifter. Sauene i Finnmark kan vise til gode tall på kvalitet og kvantitet og kommer høyt opp på skalaen i landssammenheng. Dette tyder på at kompetansen i fagmiljøet i Finnmark er svært god, noe som også medfører økt lønnsomhet, og bidrar til optimisme. Samtidig møter mange brukere store utfordringer knyttet til rovvilt. Tapstallene varierer mye mellom beitelagene. Samlet sett er tapstallene gjennom ordningen "Organisert beitebruk" 5,14 % på sau og 9,54 % på lam.

Landbruksavdelingen har innvilget midler til prosjekt i regi av Bioforsk Nord Tjøtta. Prosjektet undersøker virkningen av tidlig lamming som forebyggende tiltak mot tap av sau på beite. Det er innvilget kr 40 000 over Kap 1144 post 77 "Rovviltkompensasjon" til prosjektet. Prosjektrapport vil foreligge i mars 2007.

Svinene i Finnmark har slitt med dype bølgedaler og lav likviditet, som i hovedsak skyldes en markedssituasjon for svinekjøtt. Markedssituasjonen slår uheldig ut i Finnmark, og næringa har vært i kontakt med landbruksavdelingen og IN for å se på mulighetene for å sikre fremtidig drift på svinebrukene i fremtiden, enten ved å øke produksjonen eller finne alternative driftsformer. En viktig utfordring for næringa er at det finnes få nærliggende alternative driftsformer og inntektsmuligheter. Dette gjør svinebrukene spesielt sårbare for svingninger i markedssituasjonen og lite konkurransedyktige i forhold til produsenter lenger sør i landet som har flere ben å stå på både i kortere og lengre perioder.

21.2 Skogbruk

Fylkesmannen har en fagstilling knytta til skogbruk og næringsutvikling i skognæringa. Fylkesmannens skogoppgaver gjennom året har vært:

- Oppfølging av næringsaktører i skogbruket, gjennom tilskudd, kontroll og veiledning
- Kontakt og samarbeid med kommunene i skogs spørsmål
- Sekretær for Aktivt skogbruk i Finnmark, tilby skogbrukskurs til næringa
- Møteserie om bioenergi i samarbeid med Innovasjon Norge overfor bønder og skogeiere
- Arealsaker med skoginteresser. Særlig vektlagt skogbehandling, arealomdisponering og skogbruksplanlegging
- Kontroll og rapportering av hogster i forhold til ivaretagelse av miljøverdier og med hensyn på foryngelse
- Kontroll og rapportering av skogskader i fylket, blant annet omfattende bjørkemålerangrep
- Informasjonsvirksomhet gjennom skogdager, møter, nettside
- Samarbeid med nasjonale myndigheter om virkemiddelbruk og satsingsområder

Totalt hadde Finnmark 750 000 kr til rådighet innenfor ordningene NMSK (nærings- og miljøtiltak i skogbruket), skogbruksplanmidler, kurs og transportstøtte. Kun på transportstøtte står det ubrukte midler grunnet få søknader.

Skogbruksaktivitet i Finnmark målt i tilskudd:

Aktivitet	Beløp
Skogkultur *	167 443
Tynning	344 125
Skogsveger *	82 031
Skogbruksplaner	56 402
Aktivt skogbrukskurs	50 000
Transportstøtte	3 000
SUM	703 001

* For skogkultur og vegbygging utgjør tilskuddet 70 % av totalkostnaden.

For øvrig kan det vises til en mer utfyllende årsmelding fra skogbruket, som Fylkesmannen gir ut i samarbeid med Finnmark skogselskap.

21.3 Bygde- og næringsutvikling

Landbruksavdelinga deltar aktivt i det landbruks- og bygdebaserte næringsutviklinga i fylket, og bidrar med kompetanse, menneskelige og økonomiske ressurser i flere ulike typer nettverk og samarbeidsfora.

Fylkesmannen deltar i det regionale RUP-partnerskapet i fylket og er delaktig i utforming og oppfølging av Regionalt utviklingsprogram (RUP). Under programområdet *Matfylket Finnmark* har landbruksnæringa, sammen med reindriftsnæringa og fiskeri og havbruk, synliggjort strategier og tiltak innen videreforedling av råvarer produsert i fylket, i tillegg til strategier og tiltak for å opprettholde og utvikle primærproduksjon.

Deltakelse i partnerskapet bidrar til å skape en god kontaktflate både mot andre offentlige virkemiddelaktører og næringsliv i fylket.

Fylkesmannen har for øvrig et nært samarbeid med Innovasjon Norge om oppfølging av strategier og tiltak i "Strategisk BU-plan for Finnmark 2005 – 2008", og samarbeider godt om politikktutforming, kompetanseheving for kommunene og forvaltning av BU-tilskudd.

Arbeidet med nye regionale næringsstrategier ble påbegynt i 2006 i samarbeid med våre nærmeste samarbeidspartener: Innovasjon Norge, kommunene, Sametinget, faglagene, fylkeskommunen og Tana videregående skole. Planen har fokus på strategier og tiltak i 2007.

Viktige utviklingsprosjekter i Finnmark var i 2006:

- Landbruksbygg i arktis, fase II
- Landbruksbygg i kulturlandskapet
- Hest som næring
- Grønn omsorg
- Kreative sentere
- Fisketurismeseminar
- Ulike prosjekt innen videreforedling av kjøtt

Nærmere opplysninger om bruken av BU-midler i 2006 finnes i særskilt rapport.

Teknisk planlegging

Landbruksavdelinga har 2 stillinger (1 – 1,5 årsverk) tilknyttet bygningsteknisk planlegging. En del ressurser går også med til å følge opp saker for bygdeutviklingsordningen, samt øvrige forvaltningsoppgaver på avdelingen.

I 2006 ble 3 byggeprosjekter for sauehold og 9 prosjekter for storfehold ferdigstilte i regi av våre planleggere. Teknisk kontor har også en sentral rolle i LIA-prosjektet, med tanke på oppføring og oppfølging av pilotbyggene, og har bidratt med kompetanse i "Landbruksbygg i Kulturlandskapet". Samarbeidet med Russland har blitt en spennende utfordring for avdelingen. I 2006 har virksomheten vært knyttet til prosjektering og driftsplanlegging ved oppføring av driftsbygning til svineproduksjon og videreforedlingsanlegg i Nikel og prosjektering av melkeproduksjonsbygg i Vladikavkaz.

21.4 Verdiskapingsprogrammene (VPS)

Fylkesmannen ser behov for et nærmere samarbeid med VSP- rein. Et nærmere samarbeid med dette programmet kan gi synergieffekter i Finnmark både for jordbruket og reindrifta. Når det gjelder VSP-mat og skog har Finnmark har så langt hatt lite utbytte av disse programmene. Dette skyldes at Finnmark har få bedrifter som befinner seg i målgruppa for disse programmene, og har således få effekter av disse.

22 Miljøtiltak i landbruket

22.2 Tiltak for å redusere forurensninger

Innsatsen på dette området dreier seg for Finnmarks vedkommende om faglig oppdatering av fagpersoner og kompetanseheving i kommunene som ansvarlig for håndtering av bla. husdyrgjødselsforskriften. Gjennom miljøplan i landbruket er også forsøksringene viktige samarbeidspartnere og fagmiljø i forhold til implementering av kunnskap og holdninger direkte overfor næringsutøvere.

Finnmark har utover dette relativt begrensede utfordringer knyttet til erosjon og avrenning fra jordbruksarealer.

22.3 Miljøprogram og miljøplan

Regionalt miljøprogram for Finnmark har hovedfokus på følgende utfordringer:

Den viktigste strategien for å hindre gjengroing i kulturlandskapet i Finnmark er å opprettholde aktivitet og produksjon i primærlandbruket. Slått og beiting i innmark og utmark er den mest effektive og hensiktsmessige metoden for å holde kulturlandskapet i hevd. Fylkesmannen har utformet tilskuddsordninger med tanke på spesielle utfordringer i fylket. Kommunene har søknadsbehandling og vedtaksmyndighet i ordningen.

Målrettingen av tilskuddmidler gjennom RMP-tilskudd i Finnmark synes så langt å ha medført at mer brakk jord har blitt tatt i bruk og at større arealer med bygdenær beitemark har blitt tatt i bruk. I deler av fylket har det også vært flere hesjer å se etter innføring av tilskuddet. Det tynnes tett skog på beite og i kantsoner. Totalt sett håper og tror vi at tilskuddet har bidratt til noe bedre økonomi på enkeltbruk, og dermed et styrket inntekstgrunnlag, som en positiv effekt ved siden av miljø- og kulturlandskapsmessige effekter.

I alt er for søknadsomgang 2006 nå godkjent RMP-tilskudd søknader fra 180 foretak av 385 mulige samt alle 11 godkjente beitelag. Det utbetales nå 2,1 mill kr i regionale tilskudd, av fylkets ramme på 3,0 mill kr for år 2007.

Tilskuddsordninger i Finnmark dekker er for det meste i hovedområdet tiltak mot gjengroing,

mens noen ordninger er i hovedområdet kulturminneverdier eller annet kulturlandskap.

I 2006 hadde vi tilsammen 6 tilskuddsordninger med i alt 20 tilskudd i regionale miljøtilskudd.

Tilskuddsordningene i Finnmark er rettet mot tiltak som høsting på tidligere dyrka jord, samarbeid, spesielle driftsforhold, kulturminner- og miljøer samt hesjing, skjøtsel i tett skog, og til beiteførsel. Det mest omsøkte tilskuddet er til lang kjøring over 5 km og over 15 km for høsting av eget fôr.

22.4 Økologisk landbruk

Fylkesmannen i Finnmark har i 2006 gjennomført 9 av 12 tiltak oppført i *Handlingsplan for økologisk landbruk i Finnmark, tiltak 2006*. I tillegg har det blitt gitt tilskudd til noen aktiviteter og prosjekter som har dukket opp underveis og som ikke stod oppført i planen. Flere av prosjektene har hatt samfinansiering med fylkesvise bygdeutviklingsmidler. I november ble det årlige møtet mellom landbruksavdelingen, forsøksringene, pilotbrukene m.fl. avholdt. På dette møtet ble det gjennomgått status for pilotbrukene, forsøksresultater og innspill til neste års tiltaksplan.

Handlingsplanen for økologisk landbruk i Finnmark inneholder først og fremst tiltak som utgjør grunnlag for mobilisering blant produsenter. Mange av tiltakene innebærer informasjon, kunnskapsspredning og praktiske dyrkingsforsøk for å øke kunnskapen om lokale dyrkingsforhold. Vi har foreløpig liten fokus på markedsføring og profilering av økologiske produkter inntil vi har flere økologiske landbruksprodukter fra Finnmark å tilby. Pr. i dag finnes ingen økologiske (Debio-godkjente) produksjonsdyr i Finnmark. Andel økologisk areal i fylket lå i 2006 på ca 0,9 %. I 2003 var dette tallet på 1,5 %. I dag kan man få kjøpt økologiske poteter, gulrot og bearbejdede urteprodukter fra Finnmark.

Det ble tildelt kr 353 997,- i tilskudd til tiltak i handlingsplanen, fordelt på 18 ulike tiltak i regi av fylkets 3 forsøksringer, Bioforsk, Debio og landbruksavdelingen.

Tre og miljø

Det ble i 2006 gjennomført en møteserie i fylket om bioenergi i Sør-Varanger, Tana, Porsanger og Alta. Formålet var å informere om mulighetene til å legge om til biobasert oppvarming på gårdsbruk og i større fjernvarmeanlegg. Møtene ble gjennomført i samarbeid med Innovasjon Norge sentralt og lokalt.

Når det gjelder økt bruk av tre i fylket, så har det blitt utarbeidet en samleoversikt for trenæringa i Alta regionen der alle trebedriftene i området er representert. Målet med brosjyren er å gjøre kjent det tilbudet som finnes av lokale treprodukter. Det er planlagt en utvidelse av brosjyren til å gjelde hele fylket.

23 Eiendoms- og bosettingspolitikk

Fylkesmannsembetene har en spesielt viktig veiledningsfunksjon overfor kommunene etter at avgjørelsesmyndighet i en rekke saker etter jordloven og konsesjonsloven ble overført kommunene fra 01.01.04. Fylkesmannsembetene har en viktig funksjon som kompetansesenter ovenfor kommunene.

Fylkesmannen har i 2006 avviklet 3 møter i Fylkeslandbruksstyret, 2. februar, 21. juni og 24. oktober. Det ble i alt fremmet 9 saker til behandling, som vist i tabellen på neste side.

Saker behandlet i 2006:

	<i>Adm</i>	<i>FLS</i>
Klage konsesjon	-	1
Konsesjon	3	-
Bo- og driveplikt	0	-
Deling	2	-
Klage deling	-	5
Klage nydyrking	1	-
Statsgrunn, kjøp	-	1
Plansaker	5	1
Høring, forskrift	1	-
Sum	12	9

Plansaker

Saksbehandlere for plansaker ved embetet er tilsluttet embetets arealplangruppe. Dialog mellom avdelingene på dette området er nyttig og lærerikt. På denne måten effektiviseres behandlingen av enkeltsaker.

24 Inntekts- og velferdspolitiske tiltak

Tilskuddsforvaltning

En sentral del av Fylkesmannens landbruksavdeling sitt arbeid er forvaltning av ulike tilskuddsordninger. Følgende oversikt viser hva som er utbetalt over de mest sentrale ordningene i 2006:

Type tilskudd	Innvilget kr
Regionalt miljøprogram for Finnmark	2 200 000
Praktikantordningen	302 000
Informasjons- og utviklingstiltak	238 000
Informasjonstiltak, økologisk landbruk	364 000
Lokalt KSL-arbeid	60 000
BU-midler (utrednings- og tilretteleggingstiltak)	2 272 976
BU-midler kompetanseheving	124 465
EVL	42 000
Avløsning under sykdom	1 347 297
Landbruksrelatert undervisning/onnebarnehager	158 077
Tilskudd til grøfting	387 608
SUM	7 296 423

Ved søknadsomgangen for produksjonstilskudd pr januar ble det utbetalt tilskudd til 342 foretak, og pr. august til 388 foretak. Totalt er det utbetalt ca 63,5 mill. kroner i produksjonstilskudd for Finnmark for 2006. Da er det ikke medregnet manuelle utbetalinger etter klage. Av disse er det 171 bruk som driver med melkeproduksjon og 156 bruk som driver med sau. Landbruket står sterkest i kommunene Alta, Tana, Sør-Varanger, Porsanger og Karasjok.

Landbruksavdelingen utarbeidet i 2006 en oppdatert statistikk med nøkkeltall for jord- og skogbruket i Finnmark.

25 Kommunene som landbrukspolitisk aktør

25.1 Kompetansesenter

Fylkesmannen har i 2006 arrangert i alt 6 fagseminar og kurs for kommunene og det øvrige fagmiljøet, samt flere mindre fagmøter innen enkelte fagområder.

8. – 9. mars arrangerte vi kurs for kommunenes saksbehandlere i landbrukets særlover. 12 saksbehandlere deltok på kurset, og deltakerne fikk med seg en perm med nyttig litteratur og fyldig sammendrag av kurset. Juristen på landbruksavdelinga sto for gjennomføringen av kurset.

15. – 16. august arrangerte vi kulturlandskapskurs i Tana. 25 deltakere var med på busstur i Tanadalen for å se på ulike typer kulturlandskap og skog. Kurset hadde relevans til tilskuddsordningene SMIL, NMSK, regionalt miljøtilskudd, og Miljøplan i landbruket.

I tillegg har landbruksavdelingen gjennomført 2 fagsamlinger der kommuner, faglag, forsøksringer, Tana videregående skole og Innovasjon Norge har deltatt. En av fagsamlingene ble arrangert i samarbeid med Innovasjon Norge.

I tillegg har vi arrangert 2 regionale våronnmøter, et i Øst-Finnmark og et i Vest-Finnmark. Landbruksavdelingen stiller for øvrig sin landbruksfaglig kompetanse til rådighet for andre offentlige instanser og privatpersoner. Vi deltar aktivt og bidrar med kompetanse i flere typer nettverk, blant annet innen reiselivsnæringa, ulike matnettverk, i faglige nettverk i landsdelen og i landet, i flere ulike nasjonale styringsgrupper. I tillegg mottar vi daglig en rekke henvendelser over telefon spørsmål tilknyttet våre fagområder, både fra presse, næringsliv, ulike samarbeidspartnere, kommuner og privatpersoner.

I Finnmark består det landbruksfaglige miljøet av relativt få personer. Samtidig blir det stadig færre fagpersoner i den kommunale landbruksforvaltningen. Det er derfor viktig at landbruksavdelingen opprettholder kompetansen innen de ulike fagområdene for å sikre at det finnes slik kompetanse tilgjengelig i fylket.

Landbruksavdelingen har også deltatt på Fylkesmannens møte med ordførere og rådmenn.

25.2 Landbrukspolitisk dialog med kommunene

Landbruksavdelinga deltar på Fylkesmannens møter med administrativ og politisk ledelse i kommunene. Disse møtene er viktige arenaer for formidling av den nasjonale landbrukspolitikken, og utforming av regional og lokal landbrukspolitikk.

25.3 Miljøvirkemidlene i jordbruket og de økonomiske virkemidlene

Fylkesmannens landbruksavdeling i samarbeid med Tana kommune hadde 2-dagers kurs for kommunene i kulturlandskap i Tana-området i august 2006.

Spesielle miljøtiltak i jordbruket SMIL

Fylkesmannen fordeler rammer til kommunene på *Spesielle miljøtiltak i landbruket* (SMIL) og registrerer og utbetaler tilskudd for kommunene. Fylkesrammen var 1,4 mill kr i 2006. Kommunene har gitt mest tilskudd til kulturlandskapstiltak som bygningsrestaurering, sette i stand tidligere dyrka jord og gjerdetiltak, og til investeringer i organisert beitebruk.

Miljøplan

Fylkesmannen har for øvrig ansvar for oppfølging av arbeidet med Miljøplan i landbruket. Forsøksringene har i tillegg til kommunen vært viktige samarbeidspartnere i dette arbeidet.

Den viktigste kontaktflaten mot næringsutøverne er det i dag forsøksringene som har. Miljøplan og miljøprogram har vært viktige tema på fagsamlinger og regionale samlinger/våronnmøter i fylket i 2006.

Fylkesmannen bistår og koordinerer for øvrig kommunene og fagmiljøet i forvaltning av autorisasjonsordningen for kjøp og bruk av plantevernmidler.

26 Jord- og landskapsressurser

26.1 Jordvern og kulturlandskap

I Finnmark er det viktig å opprettholde et aktivt og mangfoldig jordbruk for å holde kulturlandskapet i hevd og hindre gjengroing i innmark og utmark. Et aktivt husdyrhold og hensiktsmessig bruk av beitearealene er den mest effektive måten å holde kulturlandskapet i hevd, med tanke på arealenes produksjonsverdi, rekreasjonsverdi og estetiske verdi, til gagn og glede både for fastboende og tilreisende.

Jordvern er viktig i Finnmark, men utbyggingspresset på produktive arealer er svært ulikt i fylket. Konkurransen om arealene er størst i de mest aktive jordbrukskommunene Alta og Tana, men også innad i disse kommunene er det ulikt press. Det er viktig å tenke langsiktig i forvaltningen av arealer til landbruket. Dyrka og dyrkbar jord er en begrenset ressurs, og selv om antallet gårdbruk går ned, ser vi allikevel at behovet for jordbruksareal på det enkelte gårdsbruk øker.

I arealforvaltningen er det ikke bare viktig å tenke jordvern i forhold til å unngå nedbygging og omdisponering av arealer, - det er også viktig å legge opp til en arealbruk som tar sikte på å unngå fremtidige konflikter og drifts- og miljømessige ulemper mellom jordbruk, boligbygging, fritidsbebyggelse, industri og andre interesser.

Kommunene har fått en sentral rolle i jordvernet ved at de nå har vedtaksmyndighet i enkeltsaker etter landbrukets særlover. Det er viktig at kommunene tenker langsiktig og ivaretar arealbehovet både gjennom sine arealplaner og ved behandling av enkeltsaker.

Kommunene har i 2006 rapportert om sin arealforvaltning gjennom KOSTRA.

Fylkeslandbruksstyret har i 2006 fremmet innsigelse til en arealplan, og varslet om innsigelse til en.

26.2 Samfunnsplanlegging

Fylkesmannen skal aktivt arbeide for å ivareta landbruksinteresser i samfunnsplanleggingen og arbeide for at de ulike aktørene på regionalt og lokalt nivå har kunnskap om landbruket og landbrukets arealressurser. Fylkesmannen skal prioritere tidlig medvirkning i planprosesser og veilede kommunene i saker som berører forvaltning av landbrukets arealressurser. Fylkesmannen skal som del av dette motivere kommunene til å synliggjøre, vektlegge og ivareta landbrukets kvaliteter og verdier i kommuneplanleggingen. Fylkesmannen skal videre ivareta oppgaver som saksforberedende organ for fylkeslandbruksstyret i plansaker på en effektiv måte. Fylkesmannen skal bidra til at de fylkesvise Geodataplanene dekker behovet for geografisk informasjon for landbruket, og veilede kommunene om arealdokumentasjon med hensyn til jordressurser og landbrukets kulturlandskap.

Embetet leverer fagdata til sentrale fagsystemer og Norge digitalt (ND) i henhold til

styringsdialogen, og bidrar til at de data som etableres på fylkesnivå følger nasjonale standarder. Fylkesmannen i Finnmark har i løpet av 2006 gjort en del grep for å nå målet om å gjøre GIS/ geodata mer tilgjengelig generelt. Spesielt har kartinnsynsløsningen NordAtlas (www.nordatlas.no) gjort geodata som leveres gjennom Norge digitalt lettere tilgjengelig (WMS-tjenester). Dette inkluderer også data fra Geovekstprosjekt i Finnmark fylke. På sikt vil NordAtlas bli det nye saksbehandlerverkøyet på embetet.

Landbruksavdelingen deltar som Landbrukspart (L-part) i Geovekstsamarbeidet i fylket. Vi har så langt vært med i alle prosjekt mye takket være bidrag fra Statskog Finnmark. Vi har sett en økende forståelse for viktigheten av nøyaktige, oppdaterte geodata, noe som gjenspeiler seg i økende aktivitet/ flere geovekstprosjekt i fylket. Det er dessverre langt igjen før vi har nådd et akseptabelt nivå mht dekning og kvalitet. Omløpsfotograferingen som er satt i gang vil bøte på dette i noen grad, men vi er bekymret for at landbruksområdene ikke vil få gode nok arealdata på sikt dersom ikke aktiviteten innen Geovekst fortsetter å øke. Fra 2007 er landbruksavdelingen alene som L-part. Det er derfor uvisst hvordan deltakelsen i nye geovekstprosjekt blir.

Erfaringene fra ND er udelt positive. ND regionalt er ikke helt kommet i gang i Finnmark. Vi har felles kartsjef i Finnmark og Troms og regner med at ND regionalt vil komme i gang i løpet av 2007.

31 Tilsyn og klagebehandling

31.1 Tilsyn

Tilsynsobjekt	Tema - myndighets-krav	Avvik	Merknad	Pålegg	Ressurs- bruk	Kommentar
Vadsø kommune	Opplærings- loven § 13-10	1. Vadsø kommune har ikke et gyldig delegasjonsreglement til rådmannen. 2. Vadsø kommune har ikke dokumentert et forsvarlig system for vurdering av om kravene i opplæringsloven og forskriftene blir oppfylte, jf loven § 13-10 og forskriftene § 2-1 og § 2-2.			3 ukeverk	Utført etter systemrevisjonsmetoden.
Alta kommune	Opplærings- loven § 13-10	1. Alta kommune har ikke dokumentert et forsvarlig system for vurdering av om kravene i opplæringsloven og forskriftene blir oppfylte. 2. Alta kommune har ikke sørget for at elevundersøkelsen er blitt gjennomført fullt ut.	Alta kommune må arbeide for at alle ansatte har en felles forståelse av skolebasert vurdering.		4 ukeverk	Utført etter systemrevisjonsmetoden.
Karasjok kommune	Opplærings- loven § 13-10	1. Delegasjonsreglementet 2. Karasjok kommune har ikke dokumentert et forsvarlig system for vurdering av om kravene i opplæringsloven og forskriftene blir oppfylte.		X	4 ukeverk	Utført etter systemrevisjonsmetoden.
Tana Montessoriskole	Friskoleloven § 2-3, § 2-4, § 3-6, § 4-2, § 5-2, § 6-2	Ikke avdekket forhold som strider mot friskoleloven	Styret skal ha et forsvarlig system for å følge opp resultater fra vurderinger, jf loven § 5-2 tredje ledd		4 dags- verk	Ikke definert som et tilsynsbesøk etter systemrevisjonsmetoden.
Alta Kristne Grunnskole	Friskoleloven § 2-3, § 2-4, § 3-6, § 4-2, § 5-2, § 6-2	Ingen avvik	Skolen skal ha et forsvarlig system for vurdering og et forsvarlig system for å følge opp resultatene fra disse vurderingene og fra nasjonale kvalitetsvurderinger		4 dags- verk	Ikke definert som et tilsynsbesøk etter systemrevisjonsmetoden.
Gamvik kommune	Opplærings- loven § 5-1, § 9a-3, § 13-10 Forskriftene § 2-1, § 2-2	Ingen avvik	Skoleeier skal ha et forsvarlig system for vurdering om kravene i opplæringsloven og forskriftene blir fulgt.		1 ukeverk	Ikke definert som et tilsynsbesøk etter systemrevisjonsmetoden.

Hammerfest videregående skole	Opplæringsloven Kap 5	Avvik 1: Hammerfest videregående skole har ikke tilstrekkelig klar og fullstendig vedtak om hva slags opplæringstilbud eleven skal få, jfr. opplæringslovens 5-1, 5-3 og 5-4, samt forvaltningslovens § 17. Avvik 2: Hammerfest videregående skole v/PPT har ikke utarbeidet en sakkyndig vurdering som også omfatter omfang, jfr opplæringslovens § 5-3 og forskrift til opplæringsloven § 6-20.			1,5 ukeverk	Ikke definert som et tilsynsbesøk etter systemrevisjonsmetoden. Rettet tilsyn
Kommunene Finnmark	Opplæringsloven § 9a-3	Ingen	Ingen		3 ukesverk	Tilsynet ble foretatt som en spørreundersøkelse til skoler og kommuner hvordan saker etter § 9a-3 i opplæringsloven ble behandlet. Ytterligere merknader finnes under resultatområde 34.
Kommuner i Finnmark	Opplæringsloven § 8-2	Ingen	Ingen		1 dagsverk	Brev ble sendt ut til aktuelle kommuner som da igjen sendte inn den dokumentasjon vi ba om.
Finnmark fylkeskommune / Lakselv videregående skole	Opplæringsloven § 1-2 femte ledd § 13-10 og kap.5	Ingen	Skoleeier skal ha et forsvarlig system for vurdering om kravene i opplæringsloven og forskriftene blir fulgt Elevinspektørene ikke gjennomført Ikke klare nok retningslinjer for saksbehandling ved søknad om spesialundervisning		1 uke	Ikke definert som et tilsynsbesøk etter systemrevisjonsmetoden.
Finnmark fylkeskommune v/Vardø videregående skole	Opplæringsloven § 1-2 femte ledd §13-10	Ingen	Ingen		1 uke	Ikke definert som et tilsynsbesøk etter systemrevisjonsmetoden.

Øvrige kommentarer til den samlede tilsynsvirksomheten utenom felles nasjonalt tilsyn:

1. I tilsynene utenom felles nasjonalt tilsyn brukes ikke systemrevisjonsmetoden. Revisjonsmetoden tar utgangspunkt i det administrative styringssystemet, mens vi på de øvrige tilsyn også snakker med politikere, elever og foreldre.
2. Brorparten av tilsynet må gjøres ved besøk hos den ansvarlige, d.v.s. skoleeier. Finnmarks geografi og kommunikasjon tilsier at med unntak av nabo-kommunene til Vadsø, brukes fly og man må også ha overnatting, sågar 2 overnattinger i de mest perifere kommuner. Vi ønsker også at avdelingen skal være representert med 2 personer ved tilsynet. Det betyr at gjennomsnittsutgiftene pr. tilsynsbesøk er ca 12.000 kroner. Med 15 tilsynsbesøk er halvparten av avdelingens reisebudsjett (som i 2006 var på 320.000 kroner) brukt opp til dette ene formålet.
Konklusjon: Hvis man ønsker en betraktelig større tilsynsaktivitet, må det følges opp med økte økonomiske rammer til embetet.

31.2 Klagebehandling

Klage i grunnskolen:

Type	Medhold	Delvis Medhold	Avslag	Avvist	Sum
Psykososialt miljø, § 9a-3	3	2	1	0	6
Gjennomføring av skoletur			1		1
Gratisprinsippet	1				1
Samisk opplæring	3				3
Skoleskyss	1		3		4
Dekning av utgifter til hjemmeundervisning			1		1
Spesialundervisning			7	0	7
Spesialundervisning (voksne)	8		7		15
Klager på avgangsprøvekarakter (matematikk NO-TR-FI)	3		16		19
Klager muntlig avgangsprøve	1				1
Klager på standpunkt karakterer	6		5		11

Klage i videregående opplæring:

Type	Medhold	Delvis medhold	Avslag	Avvist	Sum
Særskilt inntak			2		2
Fysisk miljø, § 9a-2	1				1
Inntak	2				2
Opplæringen generelt				1	1
Spesialundervisning		1	1		2

Klage i frittstående skoler:

Type	Medhold	Delvis medhold	Avslag	Avvist	Sum
Spesialundervisning	2		2		4

Klage i forbindelse med spesialpedagogisk hjelp til barn under opplæringspliktig alder:

Type	Medhold	Delvis medhold	Avslag	Avvist	Sum
Gjennomføring av tiltak	1				1

Fylkesmannen i Finnmark har ikke avvist klager innen område spesialundervisning, og fikk 11 henvendelser som omhandler saksbehandlingstid, innhold, organisering og kvalitet på opplæringa.

Videre har Fylkesmannen i Finnmark behandlet to klagesaker ihht introduksjonsloven.

1. Klage vedrørende avlag på tilbud om norskopplæring. Klager fikk medhold fra Fylkesmannen.
2. Klage vedrørende stopp av introduksjonsprogram. Klager fikk avslag fra Fylkesmannen.

32 Kvalitetsvurdering, dokumentasjon og analyse

32.1 Nasjonale prøver, avgangsprøver, eksamen

Det er ikke gjennomført nasjonale prøver 2006.

Samlet ressursbruk i 2006 på området avgangsprøve og eksamen var i 2006 på 35 ukeverk, og 5 medarbeidere er i større og mindre grad involvert i dette arbeidet. Dette omfatter ikke nasjonale prøver som var stipulert til 4 uker, men som pga at de ikke ble gjennomført tok mindre tid.

I de gjennomførte tilsyn i 2006 ble det på forhånd hentet ut og analysert resultatet fra de sentrale prøvene til bruk under tilsynet i kommunene eller fylkeskommunen, og vi mener det er viktige data i dialogen med skoleeier om kvalitetssikring og kvalitetsutvikling.

32.2 Skoleporten

I 2006 har det vært få henvendelser om brukerstøtte, det spørres som regel etter passord og veiledning i forhold til Elevinspektørene, og samlet ressurs er nok ikke mer enn en uke til akkurat dette.

Vi bruker aktivt GSI, resultatene fra Elevundersøkelsen og eksamen i vårt generelle tilsyns- og veiledningsarbeid. Samlet utgjør dette et ½ årsverk.

33 Kvalitets- og kompetanseutvikling

33.2 Kompetanseutvikling

Samarbeidet med kommunene i Finnmark, Finnmark fylkeskommune, høgskolene, KS og organisasjonene er viktig for at vi skal kunne utføre våre oppgaver. Vi ser at der hvor vi klarer å handle felles med andre, er der hvor vi får det best til. Sametinget, spesielt opplæringsavdelingen, Styret for de to statlige videregående skolene og de to høgskolene har vi også i 2006 samarbeidet godt med. Tema i de ulike fora har i hovedsak vært Kunnskapsløftet.

Den årlige skolefaglige konferansen rettet mot skoleeierne fokuserte spesielt på skoleeiers ansvar for å følge opp resultatene i nasjonalt system for kvalitetsvurdering i et 13-årig løp.

Samlet ressurs på dette område er et ½ årsverk.

33.3 Forsøks- og utviklingsarbeid

I 2006 har det ikke vært søknader om forsøk og utviklingsarbeid med bakgrunn i Opplæringsloven § 1-4.

Ulike former for forsøk blir presentert på ulike fora. Fylkesmannen deltar. Høgskolene i Finnmark blir gjort kjent med disse gjennom tre årlige møter i samarbeidsforum der høgskolene er representert.

33.4 Lærende nettverk

Første runde av Lærende nettverk ble avsluttet våren 2006. Rapportene fra de to nettverkene. Fylkesmannen har hatt koordineringsansvar for sier at nettverkene i stor grad har fungert godt. Skolene har hatt fokus på pedagogisk bruk av IKT, og har økt sin digitale kompetanse ved å delta i nettverkene. Utfordringer for begge nettverkene har vært lange avstander mellom skolene, dårlig forankring hos skoleeier, samt å få nettverkene til å fungere mellom samlingene. Men de positive erfaringene veide tyngst.

Høsten 2006 ble det startet opp et nytt Lærende nettverk i Finnmark. Ti "nye" skoler og tre fra det "gamle" nettverket utgjør det nye nettverket som ledes av Høgskolen i Finnmark. Alle skolene er grunnskoler. Man valgte å ha med noen erfarne nettverkskoler med tanke på å motivere de nye og bruke disse som ressurskoler. I løpet av høsten har nettverket hatt to samlinger.

Samisk Høgskole er nettverksleder for samisk Lærende nettverk. Fylkesmannen i Finnmark valgte i samarbeid med Fylkesmennene i Troms, Nordland, Nord-Trøndelag, Sør-Trøndelag, Hedmark og Samisk Høgskole ut deltakerskolene. Ni skoler er med i nettverket, to av disse er "gamle" skoler. Nettverket hadde ingen samlinger høsten 2006.

33.5 Nasjonale strategiplaner

Likeverdig utdanning i praksis. Fylkesmannen i Finnmark har tildelt kr 15.000 til konferansen "Integrasjon av flyktninge-/innvandrerbarn og deres familier – en utfordring i dag, en berikelse i morgen".

Konferansen var i regi av Alta kommune i samarbeid med kompetanseforum Vest-Finnmark og målgruppen var alle som jobber med flyktninge-/innvandrerbarn og deres familier – både i skolen og innenfor helse.

Videre vil Fylkesmannen samarbeide med RSK-Øst for oppfølging av tiltak i strategiplanen.

34 Lærings- og oppvekstmiljø

Fylkesmannen har gitt tilskudd til ti grunnskoler og en kommune i forbindelse med prosjektet "Fysisk aktivitet og måltider i skolen". To skoler i fylket ble valgt til å være modellskoler. Disse vil Fylkesmannen ha et oppfølgingsansvar for og bruke i det videre arbeidet.

Fylkesmannen foretok i 2006 en undersøkelse om kjennskapen til og bruken av Opplæringsloven § 9a-3. Bakgrunnen for dette var at Fylkesmannen hadde få henvendelser om denne lovbestemmelsen. Hovedfunnene var:

- 45 % av skolene hadde ikke henvisning til loven § 9a-3 i sine planer om tiltak mot mobbing.
- Nærmere 25 % av skolene sier at de ikke hadde gode nok rutiner for å treffe enkeltvedtak.

- Det er registrert en stor økning om meldinger om mobbing og vold.
- 46 % av meldinger om brudd på § 9a-3 er ikke behandlet forvaltningsmessig riktig.
- ¼ av både elever og foreldre sier at de ikke kjenner til handlingsplan mot mobbing.

Resultatene er gjort kjent blant kommunene i fylket, og Fylkesmannen tar opp resultatene av undersøkelsen opp i fora der vi er representert.

Samlet ressursbruk på området er 5 uker.

35 Informasjon, veiledning og samarbeid

35.2 Informasjon og veiledning

Fylkesmannen har brukt en rekke ulike tiltak, metoder og arenaer for å nå ut med informasjon og veiledning:

- Fylkesmannens hjemmeside
- pressemeldinger
- intervjuer i aviser, radio og TV
- samarbeidsforumet for grunntutdanning
- det spesialpedagogiske samarbeidsforum
- skolefaglig møte for Finnmark
- deltakelse på ordfører- og rådmannsmøte for Finnmark
- KS-møter for fylket

37.8 Prosjektet Grenseløst i nord og utvikling av kvensk språk som skolefag

Fylkesmannen ble i 2006 tildelt kr 300 000 til prosjektet Grenseløst i nord og kr 500 000 til utvikling av kvensk som skolefag..

Med "Grenseløst i Nord" ønsker Fylkesmannen å øke samarbeidet innen opplæring på tvers av finsk og norsk landegrense. Fem skoler i Finnmark fikk midler høsten 2006.

De kvenske midlene er blitt tildelt sju søkere som utvikler læremidler om kvensk språk og kultur som kan brukes i grunn- og videregående skole.

38 Barnehager

38.2 Barnehager – Oppgaver etter barnehageloven

* Antall klagesaker etter barnehageloven med forskrifter: 0

* Antall søknader om varig dispensasjon fra utdanningskravet til styrer og pedagogisk leder: 1

* Antall søknader om dispensasjon fra norm for pedagogisk bemanning: 0

48, 51, 52, 62, 63, 72, 73 Juridisk stab

Hovedansvarsområdene for juridisk stab er saker etter plan- og bygningsloven, rettshjelpsloven, vergemålsloven, forvaltningsrett (herunder kommunalrett), valgloven, offentlighetsloven, gravferdsloven, serveringsloven og alkoholloven. På disse områdene utføres det i tillegg til saksbehandling/ klagebehandling også utstrakt veiledning av kommuner og privatpersoner. Juridisk stab bistår også øvrige avdelinger i embetet med juridisk bistand.

Oversikt over ulike saksområder:

Juridisk stab har behandlet 7 klagesaker etter vergemålsloven i 2006. Vi har avholdt kurs for overformynderiene i samarbeid med Fylkesmannen i Troms, samt at vi har gitt veiledning til overformynderiene, hjelpeverger og øvrig publikum i slike saker. Det har ikke vært gjennomført tilsyn hos noen av overformynderiene i 2006.

Vi har hatt få klagesaker etter kommuneloven til behandling (3 saker), men saksfeltet kommunalrett har et betydelig omfang gjennom henvendelser fra administrasjonen og politikere i kommunene, og i noen grad også henvendelser fra øvrig publikum og presse. Det samme gjelder generelle forvaltningsrettslige spørsmål og spørsmål knyttet til offentlighetsloven.

Juridisk stab har i 2006 behandlet 69 saker etter plan- og bygningsloven, noe som innebærer en markert økning fra året før (49 saker i 2005). Saksbehandlingstiden på 105 dager er utenfor målsettingen på 3 måneder. Dette skyldes i all hovedsak turnover og redusert bemanning frem til sommeren. Saksfeltet omfatter en ikke ubetydelig mengde veiledning av publikum og kommuner. Veiledningsansvaret overfor kommunene ivaretas i noen grad av den årlige plan- og bygningskonferansen som i 2006 ble avholdt i Vadsø, også i år med god deltakelse fra saksbehandlersjiktet i kommunene.

Saksbehandlingstiden på fri rettshjelp var som følge av turnover og lav bemanning i deler av året for lang. I siste halvdel av året har vi stort sett ligget innenfor ønsket saksbehandlingstid på 2 måneder.

Innenfor de øvrige saksfeltene som hører til juridisk stab har arbeidsmengden vært på det jevne, med et forholdsvis beskjedent antall skriftlige saker, men med en god del muntlig veiledning. I denne sammenheng kan særskilt nevnes saker vedrørende helligdagsfred, alkoholloven og askespredning. Mengden spørsmål fra øvrige avdelinger ved embetet varierer fra uke til uke, men denne delen av våre oppgaver er til dels relativt omfattende.

Samfunnssikkerhet og beredskap

Fylkesmannen skal rapportere på fylkets utfordringer innen samfunnssikkerhet og beredskap og status på satsingsområder i embetets årsrapport til Forbruker- og administrasjonsdepartementet. En mer detaljert elektronisk rapport sendes DSB innen 1. mars.

Regjeringens mål for perioden 2004-2008 og St.meld. 39 (2003-2004) har vært styrende for Fylkesmannens prioriteringer innen samfunnssikkerhet og beredskap.

53 Regional samordning innen samfunnssikkerhet og beredskap.

For å holde oversikt over de viktigste beredskapsmessige utfordringer knyttet til risikoområder og virksomheter, samfunnskritiske funksjoner, klimatiske forhold mm., er det satt i gang et omfattende prosjektarbeid med analyse av Risiko og sårbarheten i fylket. Prosjektet støttes av Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap gjennom delfinansiering, med 50 % som dekker utgifter til prosjektleder, offentlige avgifter, reiser og øvrige kostnader. Den oppnevnte prosjektleder sluttet ved årsskiftet og ny medarbeider er tilsatt for å videreføre og fullføre dette viktige arbeidet i 2007.

Fylkesmannen har gjennom møter og samtaler med regionale etater og i henhold til fylkesmannens beredskapsinstruks fremhevet viktigheten av å bidra aktivt inn mot relevante aktører for å få på plass nødvendige forebyggende tiltak og samordne kriseberedskapsplaner.

Fylkesberedskapsrådet og Atomberedskapsutvalget er slått sammen til et Beredskapsråd bestående av en engere samling av etater i fylket. I tillegg er det opprettet et Beredskapsforum bestående av representanter med beredskapsmessig ansvar som tiltrer Beredskapsrådet ved

behov. Fylkesmannen har gjennom ny kriseplan for embetet bidratt til en styrket samordning. Samordningen er i første rekke rettet mot Helse og sosialavdelingen samt Landbruksavdelingen og Miljøvern avdelingen.

Fylkesmannen har også dette året bistått helsemyndighetene med oppfølging av lov om helsemessig og sosial beredskap og smittevernloven, samt en videreføring av samarbeid med helseforetak/Helse Nord.

DSB har gjennomført en øvelse med ledergruppa i embetet. I tillegg er Presse- og publikumstjenesten, samt Beredskapsstaben øvd av DSB. I tillegg har Beredskapsstaben gjennomført en øvelse med Presse- og publikumstjenesten.

Det er utarbeidet rutiner og maler for samordnet informasjonshåndtering ved hendelser/kriser i fylket. Bemanningslistene er oppdatert, og flere av pressetjenestens medlemmer har deltatt på kurs i Heggedal (NUSB).

Det er 11 lufthavner i fylket og Fylkesmannen har vært representert i beredskapsutvalgene ved de 3 største lufthavnene; Alta, Lakselv og Kirkenes.

Fylkesmannen har deltatt i arbeidet med koordinering av sivil transportberedskap, gjennom et samarbeid med fylkeskommunen, politiet, transportnæringen og andre sivile og militære myndigheter, for å tilrettelegge for en regionalt tilpasset transportberedskap.

Gjennom MOU-samarbeidet har vi vært med på å videreutvikle kontakten mot internasjonale samarbeidspartnere med målsetting om å styrke beredskapen i Finnmark gjennom samarbeid med våre kolleger i Troms, Nordland, Norrbotten i Sverige og Lappland i Finland. Fylkesmannen deltok i en planleggingskonferanse i Finland, som skal arrangere Barents-Rescue-øvelsen i 2007.

Ekstremværet i Nord-Norge i begynnelsen av januar (stormen Narve) skapte problemer for flere kommuner i Finnmark. Fylkesmannen etablerte en overvåkningsstab fra 16. til 24. januar for å bistå kommunen med råd og veiledning samt formidling av ressurser. Det ble også etablert et nært samarbeid med Politiet og Heimevernet i denne perioden.

Som en oppfølging etter evalueringen, tok Fylkesmannen initiativ til et møte i Vadsø hvor DSB, NVE, Statnett, Statskraft, Varanger Kraft og Fylkesmannens KDS-representant, samt flere interne etater deltok. Møtet tok for seg spørsmålet om sikker kraftforsyningen for landsdelen og til fylket og hvilke forventninger en har i et lengre perspektiv på sikker kraftforsyning.

Veterinærmyndighetenes bekymring for Fugleinfluensa gjorde at Fylkesmannen tok initiativ til et møte 23.mars hvor en rekke aktører ble innkalt. Hensikten med møtet var å utveksle informasjon og erfaringer om status vedrørende planlegging og den praktiske håndtering av en eventuell fulgleinfluensa. Fagmyndighetene i fylket etablerte en overvåking og rapporteringsordning etter oppdrag fra sentrale myndigheter. Det hele kulminerte rundt 17. mai med funn av ca 60 døde havhest i Varangerbotn. Fuglene ble pakket og sent på forsvarlig vis til Veterinærinstituttet. Ingen av fuglene var smittet.

I midten av juni oppsto en sultestreikaksjon blant afghanere ved asylmottaket i Vadsø. Fylkesmannen rapporterte daglig i perioden 14. – 19. juni etter oppdrag fra Sosial- og helsedirektoratet.

Fylkesmannen har videreført arbeidet med aktuelle tiltak i Risiko- og sårbarhetsanalyse av dagligvareforsyningen i fylket under ledelse av NHD og regner med å ferdigstille plan for forsyningsstøtte ved kritesituasjoner i løpet av 2007.

Fylkesmannen har innhentet oppdaterte oversikter over antall jodtabletter i kommunene, hvor

de oppbevares og fått oversendt planer for distribusjon i den enkelte kommune og rapportert status til overordnet myndighet (Shdir).

Når det gjelder interne prosesser har Staben utført sin del av planlegging og intern administrasjon, deltatt i styringsprosessen ved embetet og utarbeide virksomhetsplan, koordinert arbeidet med utarbeidelse av budsjett, mål, planer og resultatkrav for samfunnssikkerhetsarbeidet innen Fylkesmannens ansvarsområde, med basis i innspill fra DSB og fagavdelingene. Staben har deltatt i møter for å utvikle kompetanse gjennom erfaringsutveksling med Fylkesmennene i Nord-Norge.

Det årlige fylkesberedskapssjefmøte var i år lagt til Finnmark og Honningsvåg. Fylkesberedskapssjefen har stått ansvarlig for gjennomføring av konferansen som gikk over 3 dager. Foruten nevnte faggruppe deltok også representanter for Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap, Nasjonal Sikkerhetsmyndighet, Politiets Sikkerhetstjeneste og Sysselmannen på Svalbard.

54 Veileder og pådriver overfor kommunene.

Fylkesmannen har også dette året gitt de kommunerettede aktivitetene høy prioritet. Gjennom øvelser og tilsyn og annen beredskapsmessig kontakt har vi fokusert på manglende oppdatering av risiko og sårbarhetsundersøkelser i kommunene.

Det er gjennomført tilsyn med kommunene Kvalsund, Loppa, Nordkapp og Sør-Varanger, med spesielt fokus på ivaretagelse av samfunnssikkerhet og beredskap i de ordinære plan- og styringssystemene. Tilsynsrapport er sendt til DSB.

Fylkesmannen har gjennomført øvelser i strategisk krisehåndtering i Alta, Båtsfjord, Tana og Lebesby kommune med et særskilt fokus på informasjon til kommunenes innbyggere.

Atomberedskapen er øvd som et eget øvingselement. Det ble vurdert å arrangere atomberedskapsseminar for kommunene, samt nye former for implementering av kommunal atomberedskapsplanlegging. Statens Strålevern innvilget vår søknad om bidrag for å stimulere til kommunalt engasjement, og vi mottok kr 40.000.- til dette arbeid. På grunn av manglende oppslutning fra kommunene (skyldes manglende økonomi til dekning av reise og opphold) var det ikke mulig å arrangere et slikt seminar, så vi valgte å bruke midlene på en atomberedskapsøvelse i 3 av de foran nevnte kommuner.

Som en oppfølging etter ekstremt vær, faren for fugleinfluensa m.fl. har Fylkesmannen tatt initiativ til samordning, herunder bistått de berørte kommuner i deres evaluering av egen krisehåndtering for å sikre at nødvendige forbedringer gjøres. Dette er gjort i nært samarbeid med Politiet og til dels med Heimevernet. Rapporter og loggføringer er sendt DSB. Fylkesmannen har videreformidlet nasjonale beredskapsmyndigheters risikovurderinger til kommunene.

55 Forebyggende samfunnssikkerhet i arealplanleggingen.

Fylkesmannen har brukt betydelige ressurser for å skaffe seg oversikt over viktige samfunnssikkerhets- og beredskapsmessige utfordringer knyttet til særskilte risikoområder, risikovirkosheter, klimaforhold og kritisk infrastruktur i arbeidet med forebyggende samfunnssikkerhet i fylket. Gjennom denne aktive informasjonsinnhenting, har embetet gjort utstrakt bruk av GIS som verktøy. Det skal brukes mer tid og ressurser på opplæring og bruk av GIS som verktøy i 2007.

Arbeidet med å systematisere tilgjengelig informasjon omkring samfunnssikkerhets- og

beredskapsmessige forhold i fylket er videreført etter samme opplegg som i 2005. Vi har lagt press på kommunene gjennom samtaler og møter for å påvirke de til å rullere utdaterte ROS-analyser.

Fylkesmannen har bidratt til at forebyggende samfunnsikkerhet ivaretas i fylkesplanleggingen, i konsekvensutredninger og i kommunenes arealplanlegging etter plan og bygningsloven. Vi har gitt bistand til de kommuner som har et ønske om rulling/oppstart av risiko og sårbarhetsanalyser og har bidratt med tilstrekkelig veiledning og informasjonsmaterieell, til at nevnte kommuner kan gjennomføre ROS. Det har vært en del oppmerksomhet mot sikring av drikkevannskilder ihht. DSB's forventninger.

Vi har deltatt aktivt som høringsinstans i plansaker iht. PBL, herunder med aktiv deltakelse i fylkesmannens arealplangruppe. Fylkesmannen har ikke varslet innsigelse når ROS analyser ikke har vært en del av beslutningsgrunnlaget i en planprosess.

56 Samordning ved ekstraordinære kriser i fred, sikkerhetspolitiske kriser og krig.

Fylkesmannens ansvar for å bedre regionale myndigheters evne til å samhandle og håndtere ekstraordinære påkjenninger og kriser har vært ivaretatt gjennom embetets arbeider for å styrke samfunnets beredskap mot krisesituasjoner i fred, mot terror og sabotasje og sikkerhetspolitiske kriser og krig.

I samarbeide med Politiet har vi forsøkt å kartlegge eventuelle nye utfordringer som kan utløse samordningsansvaret, drøftet bistands- og anmodningsrutiner, herunder hvordan Sivilforsvaret tenkes brukt i forhold til hendelser i kommuner, samt i forbindelse med atomberedskap.

Det er utarbeidet en ny krisehåndteringplan, og alle varslingslister er ført à jour. Det er gjennomført øvelse med presse- og publikumstjensten.

Fylkesmannen har nå et oppdatert kriseplanverk for ivaretagelse av samordningsfunksjonen i fred, sikkerhetspolitiske kriser og krig.

Alle avdelinger har deltatt i planrevisjonen gjennom et tverrsektorielt samarbeid for å samordne de ulike beredskapsplanene i embetet til et helhetlig planverk.

Man har kontinuerlig vurdert hvilke typer kriser som skal fanges opp i planverket gjennom kontakt med statlige myndigheter og beredskapssetater på regionalt og lokalt nivå.

Fylkesmannens oppgave under krisesituasjoner er å ivareta en koordinerende rolle i forbindelse med informasjonshåndtering, inklusive varselmottaker og formidler, samt etablere og implementere rutiner for varsling. Dette er ivaretatt gjennom rutiner i ny plan for krisehåndtering.

Fylkesmannen har i samsvar med pålagte instruksjer og planer for kryptoutstyr og gradert sambandstjeneste, gjennomført ukentlige tester for å avdekke om det tekniske utstyr fungerer. Personell er gitt anledning til å praktisere og vedlikeholde kunnskaper, slik at de til enhver tid er i stand til å operere det graderte systemet. Personellet har deltatt på kurs for sambandsoperatører ved sambandsregimentet, deltatt på kryptoseminar og fagseminar for samband og deltatt på opplæring i forbindelse med oppgradering av sambandssystemet.

Fylkesmannen har ikke prioritert arbeidet med samordning av faglig direktiv for havneberedskapen og har heller ikke deltatt i planleggingen og gjennomføringen av Kystdirektoratets havneberedskapsøvelser i 2006.

57 Sivilt-militært samarbeid.

Fylkesmannen har ivaretatt sine oppgaver i forhold til sivilt-militært samarbeid og i henhold til beredskapsinstruksen, og bidratt til en styrket samhandling mellom militære og sivile i Nord-Norge tilpasset endringene i trussel- og risikobildet. Etter oppdrag fra Fellesoperativt hovedkvarter er det satt i gang et arbeid med gjennomgang av status på militære planverk i fylket med sikte på avhending og sanering. Vi har videreført kontaktmøter med LDKN, HV-17 og HV-18, for å innlede til dialog for å avklare samarbeidsformer mellom Fylkesmannen og HV i fredstid.

Arbeidet med Sivilt Beredskapssystem (SBS) ble på grunn av manglende personellressurser ikke videreført i henhold til forutsetningene fra DSB, men blir tatt opp med HV og regionale myndigheter i 2007.

Fylkesmannen har deltatt i det sivil-militære samarbeid gjennom møter med Landsdelskommandoen, og gjennom deltakelse i MPC og FPC-møter i HV, samt under øvelser i fylket.

I samarbeid med Nasjonal sikkerhetsmyndighet, Forsvaret og Politi er det gjennomført en gjensidig oppdatering på det aktuelle trusselbildet. Fylkesmannen har deltatt i nasjonale fora/møter/konferanser for oppdatering på nasjonale trusselvurderinger, med fokus på en situasjonsbeskrivelse og oppdatering på trusselsituasjonene i Finnmark.

Fylkesmannen har deltatt i det årlige fellesmøte mellom fylkesmennene i Nord-Norge, forsvaret, politiet, sivilforsvaret, NSM og PST, og vi har også deltatt i et møte i sikkerhetsnemnda for Nord-Norge.

Fylkesmannen har ivaretatt sine forpliktelser som klareringsmyndighet for egen etat, fylkeskommune, kommuner og underliggende beredkapsorganisasjoner. Dataverktøyet vi har brukt og som har vært utlånt fra Nasjonal sikkerhetsmyndighet er hentet tilbake og skal erstattes med nytt utstyr i 2007. I tillegg utføres gradert arkivtjeneste i henhold til sikkerhetsloven, samt føring av gradert journal og løpende arkivarbeid.

Etter oppdrag fra Forsvaret har Fylkesmannen formidlet og behandlet rekvisisjoner til øvingsområder i henhold til rekvisisjonsloven. Kunngjøring og behandling av erstatningssaker ved rekvisisjon av øvingsområder på privat grunn er sendt til skjønnsnemndbehandling.

Når det gjelder revisjon/oppdatering av skjermingsverdige objekter, har vi gjennom det regionale arbeidet med Politiet og Forsvaret bidratt til oppstart av planlegging rundt lokale objekter.

Fylkesmannen har gitt utvalgte sivile leverandører med leveranser for Forsvaret fritak i samsvar med fritaksordningen for nye bedrifter.

I samsvar med instruks fra Vernepliktsverket er det behandlet saker etter fritaks- og utsettelsesordningen i Forsvaret. Personalet har deltatt på kurs og møte i forbindelse med oppdatering av datasystemet i Fritaksordningen.

Helse og sosialavdelingen

Helse- og sosialavdelingen utfører oppgaver innenfor resultatområdene 42-52, 61, 71-82, samt at vi har noen spesielle prosjekter.

Avdelingen har to seksjoner med til sammen 18 ansatte, samt noen eksterne medhjelpere. Sammen vil vi være en aktør i arbeidet med å trygge sosiale kår og god helse for alle i Finnmark.

Det vil føre for langt å rapportere i detalj på alle områder i årsrapporten. Her er det gjort et utvalg. Det vises ellers til selvstendige rapporteringer som gjøres til Helsetilsynet, Sosial – og helsedirektoratet og BLD.

42, 44, 52 Familierett, familievern, rettshjelp

Vi behandler søknader om separasjoner, skilsmisser og godkjenning av utenlandske skilsmisser.

Det ble innvilget: 214 *separasjoner* og 179 *skilsmisser*

Antallet separasjoner er har økt med 2 fra året før, mens antallet skilsmisser er noe redusert.

Godkjenning utenlandske skilsmisser: 23

Samtlige søknader ble godkjent. De fleste gjelder russiske borgere.

Par som skiller lag og har barn under 16 år, må møte til mekling for om mulig å komme frem til en avtale om foreldreansvar, daglig omsorg og samvær med barna.

Antall meklinger: 125 etter ekteskapsloven og 127 etter barneloven.

Det er en liten nedgang i antall meklinger etter ekteskapsloven og en liten oppgang etter barneloven, i forhold til året før. De fleste meklingene har foregått ved familievernkontorene. Det er mottatt 5 klager i forbindelse med mekling. Klagene gikk ut på at meklingsattest ikke er blitt skrevet ut, hvordan mekler har opptrådt og at mekler har brutt taushetsplikten. Alle klagen er behandlet og avsluttet her.

Hvert år arrangerer vi meklersamling sammen med Fylkesmannen i Nordland og i Troms. Hovedtema på årets samling var ” Barn i mekling – en modell for høring av barn i mekling”. Forelesere var Tor- Andre Anderssen og Torill Stray fra Familievernkontoret i Asker og Bærum.

Fylkesmannen har i 2006 mottatt 18 søknader og innvilget 16 søknader om ”Erverv av norsk statsborgerskap”

Statsborgersakene er fra 1. september 2006 overført til UDI, men Fylkesmannen skal tilby frivillig seremoni for nye norske statsborgere.

Vi har mottatt 13 saker i forbindelse med *oppsporing av biologiske foreldre*.

En del av henvendelsene har vært fra personer med tysk far. Dette har sammenheng med søknader om erstatning.

Det har også vært en del henvendelser fra personer som tidligere har vært plassert på barnehjem i fylket. Dette har sammenheng med søknader om billighetserstatning.

Fylkesmannen har mottatt 1 klage på navnesøknad, som er blitt behandlet av folkeregistrene. Fylkesmannen omgjorde folkeregisterets vedtak.

Det er ikke mottatt saker etter barneloven der de private parter ber Fylkesmannen om å fatte vedtak om tvangskraft av avtaler om foreldreansvar, bosted eller samvær. Vi får en del telefonhenvendelser der det blir gitt råd og veiledning på barneloven.

Tilsyn ved familievernkontorene har ikke vært en prioritert oppgave i 2006.

45 Barnevern

Det ble arrangert sosial/barnevernledersamling i juni, der interkommunale løsninger innen barnevernet var en del av programmet. Det er bevilget penger til kursdeltagelse i Tromsø for kommunalt ansatte i barneverntjenesten om "Jente 14 + mann 30 = sant?" Fokuset var på ungdom, sex og psykisk helse.

Det er også innvilget penger til støtte til opplæring av kommuneansatte i metoden PMTO (Parents Management Training Oregon). Dette er en behandlingsmetode for barn med adferdsvansker. Det er gitt penger til et nettverk av kommuner i Øst-Finnmark for igangsetting av internkontrollarbeid.

Fylkesmannen mottok 31 saker til behandling etter lov om barneverntjenester, hvorav 14 saker ble behandlet. Av disse var 2 av sakene klage på enkeltvedtak om hjelpetiltak og 12 var tilsynssaker etter lovens § 2-3. Fylkesmannen har ikke tilfredsstilt kravet om 3 måneders saksbehandlingstid.

Etter lov om barneverntjenester har det vært gjennomført landsomfattende systemrevisjonstilsyn ved våre 3 institusjoner. Tema for tilsynet var "vern om den personlige integritet" med tanke på medbestemmelse/selvbestemmelse, samvær med andre, bruk av mobiltelefon og tvang i akutte faresituasjoner. Samtlige individtilsyn ved institusjonene har vært gjennomført i henhold til lovpålagte krav.

71 Folkehelsearbeid

Innenfor dette resultatområde vil vi nevne at Fylkesmannen har i samarbeid med Finnmark fylkeskommune sørget for bindende vedtak om Finnmark fylkeskommune (FFK) som partnerskapsfylke for folkehelse. Prosjektplanen er vedtatt i Fylkestinget og fylkesutvalget. Satsingsområdene er :

- Fysisk aktivitet og friluftsliv (Fysak)
- Røyk og rusfrihet
- Matkultur
- Kultur
- Fysisk planlegging som helsefremmende verktøy

Kommunene er invitert til å delta i partnerskap. Fysak videreføres gjennom partnerskapet. Konferanse om partnerskap og Fysak er avholdt sammen med FFK.

FFK samarbeider med Fylkesmannen om røykfrihet. FRI arbeidet, et pedagogisk arbeid for ungdomsskolen, støttes spesielt. Røykeslutt i grupper er svakt utviklet, men nettverk for røykfrihet fungerer og samarbeider med partnerskapet

Det er blitt avholdt kurs om grønne kantiner i regi av Vadsø videregående skole.

Eksisterende samarbeid med idrettskrets og jeger- og fiskeforeninger videreføres. Det samarbeides med utdanningsavdelingen om FRI, fysisk aktivitet og måltider i skolen.

Når det gjelder plansaker innen miljørettet helsevern, er det inngått samarbeid på embetet som bidrar til at helsemessig hensyn ivaretas i de saker Fylkesmannen har til uttalelse

Forebygging av osteoporose og osteoporotiske brudd, inngår som en del av det generelle folkehelsearbeidet med fysisk aktivitet og røykfrihet.

72 Primærhelsetjeneste

72.2 Turnustjenesten for leger

I 2006 var det til sammen 47 turnusleger i kommunehelsetjenesten i Finnmark. Både vår- og høstkullet ble fordelt i tre grupper. I tillegg til den ordinære gruppeveiledningen, arrangerte vi i alle de tre delene av fylket et 1 ½ dages kurs i legevaktmedisin i tilknytning til det første gruppemøtet. Legevaktkurset ble gjennomført av prosjektleder i kommune-BEST prosjektet, i samarbeid med lokale allmennleger, AMK-sentral og ambulansespersonell.

Av årets turnusleger valgte 18 å fortsette å jobbe i Nord-Norge etter endt turnustjeneste, og 12 av disse valgte å jobbe videre i allmennpraksis. Dette understreker igjen hvor viktig turnustiden er for rekrutteringen til landsdelen. For å bedre kvaliteten på veiledningen i kommunene, arrangerte vi høsten 2006 et kurs for de lokale turnusveilederne og kontormedarbeidere som tilrettelegger for turnuslegene lokalt.

72.6 Helse og sosialtjenester i et flerkulturelt samfunn

Kommunene i Indre Finnmark har i mange år slitt med rekruttering av leger, spesielt samisktalende leger. Fylkesmannen i Finnmark har fått et spesielt oppdrag fra Sosial- og helsedirektoratet for å avhjelpe dette.

18. og 19. april ble det avholdt konferanse om rekruttering av leger til samiske strøk i Karasjok. Det møtte både leger, samisk legeforening og kommuneadministrasjonen fra Karasjok, Kautokeino og Porsanger. Viktigheten av samisk kulturforståelse og helseforståelse blant helsearbeidere ble påpekt. Kommunens arbeidsgiveransvar ble diskutert i forhold til dette, og i sin alminnelighet. Det ble enighet om å videreføre dette arbeidet inn i prosjektet: "Rekruttering av leger til Indre Finnmark". En restsum på 20.000 ble bevilget til mental helse som skal jobbe blant gutter fra samiske områder med psykiske problemer.

72.7.-72.9 Uønsket svangerskap og abort med mer

Utgangspunktet er "Handlingsplanen for forebygging av uønskede svangerskap og abort 2004 – 2008". Forebygging av uønsket svangerskap og abort er et viktig ledd i det nasjonale folkehelsearbeidet. God seksuell og reproduktiv helse er et grunnelement i menneskers sosiale kapital. Handlingsplanen har flere innsatsområder, blant annet at barn og unge skal styrkes på autonomi og mestring i forhold til seksualitet.

På bakgrunn av handlingsplanen arrangerte Fylkesmannen i Finnmark i 2006 en konferanse hvor vi samlet fagpersoner som jobber med ungdom i Finnmark. Temaet for konferansen var: "Jente 14 + mann 30 = sant?" der fokuset var på ungdom, sex og psykisk helse. Konferansen ble avholdt i Karasjok 17. – 18. oktober og det var nærmere 70 deltakere. Dette er den andre konferansen i regi av handlingsplanen.

72.7 Helsetilbud til personer utsatt for seksuell vold

Styrking av helsetjenesten for volds- og voldtektsutsatte ble satt på dagsorden blant annet i St. prp. nr. 1 (2004-2005). Dette innebar blant annet at det skulle etableres mottaksfunksjoner for overgrepssutsatte ved interkommunale legevakter med minimum ett mottak i hvert fylke. Denne kunne være samlokalisert med lokalsykehus. Betydningen av samarbeid med spesialisthelsetjenesten ble understreket. Hammerfest kommune i samarbeid med Kvalsund kommune tok på seg oppgaven å etablere et overgrepsmottak som også skal fungere som et kompetansesenter i forhold til de øvrige kommunene i Finnmark fylke i løpet av 2006. Oppbyggingen av dette er nå i sin avsluttende runde, og vil være et ekstra tilbud i tillegg til arbeidet som gjøres i kommunehelsetjenesten i den enkelte kommune.

72.12 og 72.13 Smittevern/atomberedskap

Sammen med helseavdelingen hos Fylkesmannen i Troms og Kompetansesenteret i smittevern i Helse Nord, ble det gjennomført felles smittevernkonferanse i Tromsø 23.- 24. februar 2006 i Tromsø. Tema for konferansen var smittevern i kommunehelsetjenesten, med særskilt fokus på MRSA, infeksjonskontrollprogram i sykehjem og pandemisk influensa. Fra Finnmark var 44 deltakere fra 16 kommuner, i tillegg til en representant fra Helse Finnmark.

Det har vært arbeidet med å klargjøre retningslinjer for distribusjon av jodprofylakse i kommunene. Avdelingen har deltatt på kommuneøvelse vedrørende atomulykkeberedskap.

73-74 Sosialtjenesten og levekår

Innenfor disse resultatområdene lages det en årlig gjennomføringsplan som sendes til Sosial- og helsedirektoratet. Samtlige tiltak i årets plan er gjennomført.

Innefor NAV-området har vi deltatt i samarbeidsforum på fylkesplan, hatt møter med pilotkommunen Nordkapp, og vært representert i styringsgruppen for denne. Sammen med NAV-fylkesleddet har vi hatt møter med ordførere, rådmenn og andre politikere. NAV var hovedtema på vår årlige sosiallederkonferanse, og også et av hovedtemaene på den årlige sosiallederkonferansen for de tre nordligste fylkene.

Vi gjennomførte KIS-samling (Kartlegging i sosialtjenesten) for kommunene i Øst-Finnmark, der også ansatte fra NAV deltok.

Videregående kurs i økonomisk rådgivning ble gjennomført i Vadsø 30.-31.mai med 29 deltakere. Dette er en viktig del av fattigdomsbekjempelsen i kommunene.

I etterkant av dette kurset ble det i samarbeid med de 4 gjeldsrådgiverne planlagt nettverksarbeid i Finnmarkskommunene: De fire deler fylket mellom seg og er ansvarlig for drifting av nettverkssamlinger for aktuelle personer fra kommunene. Det er gjennomført halvårlige møter med ressursgruppa (de 4 gjeldsrådgiverne), og vi har fått ekstra bevilgning fra SHdir for å prøve ut nettverksarbeidet i Finnmark. Ressursgruppa har brukt høsten til planlegging av samlinger, og vil starte i mars-07.

Saksbehandler fra Fylkesmannen deltar i ressursgruppe i forhold til "Penger til besvær". Formålet med denne gruppen er å skape større bevissthet om økonomiske problemer for privatpersoner som et problem for samfunnet som helhet og for de personer og foretak som blir berørt.

De tre nordligste fylkene leverer halvårlig rapportering på "Regional handlingsplan for boligstrategien" med innsending av rullert handlingsplan. Det har vært arrangert nettverksmøter med kommunene i fylket tre ganger i løpet av året.

75 Spesialisthelsetjenesten

Ingen ting spesielt å melde her.

76 Utviklingsoppgaver pleie- og omsorgstjenester

76.1.1 Kvalitet i pleie – og omsorgstjenesten

Fylkesmannen har sammen med KS arrangert en konferanse for kommunene i Finnmark i året som gikk, hvor kvalitet /kompetanseheving og rekruttering til tjenesten var hovedtema.

De midler som er utdelt til kommunene etter Rekrutteringsplanen har vært målrettet for å heve kompetansen innen demens og lindrende behandling. Tilskott til kompetanseheving i tjenesten til psykisk utviklingshemmede har også vært prioritert.

76.1.2 Saksbehandling i helse- og sosialtjenesten

Fylkesmannen er klageinstans i saker etter lov om sosiale tjenester. Vår erfaring fra klagesaker etter sosialtjenesteloven tilsier at kommunene har et stort forbedringspotensiale på skjønnsutøvelsen. "Skjønn i sosiale saker" sammen med behandling av omsorgslønnsaker, var derfor hovedtema da vi for fjerde år på rad arrangerte saksbehandlerkurs i pleie- og omsorgstjenesten.

Fylkesmannen dekket reise og opphold for to personer fra hver kommune. Alle kommuner var representert.

76.1.4 Tjenester til eldre

Av fylkets 19 kommuner opplyser bare syv at de gjennomfører systematisk utredning av pasienter ved mistanke om demens. Vi har ikke oversikt over om kartleggings skjemaet for utredning av demens er tatt i bruk. Fylkesmannen har tildelt ti av kommunene i fylket midler til internopplæring og videreutdanning innen demens i 2006.

76.1.5 Unge personer med nedsatt funksjonsevne i alders- og sykehjem

Registrering av antall unge med nedsatt funksjonsevne i alders og sykehjem er foretatt. I Finnmark er det kun to kommuner som har unge under 50 år i sykehjem. For disse er det ikke aktuelt med utskrivning.

76. 2 Psykisk helse

I henhold til opptrappingsplanen for psykisk helse, fikk kommunene i Finnmark utbetalt nesten 40 millioner kroner i øremerket tilskudd i 2006.

Kravene for utbetaling av tilskudd omhandlet blant annet dokumentasjon av brukermedvirkning. Dette ble gjennomført på forskjellige måter i forskjellige kommuner. Eksempelvis ble det i noen kommuner gjennomført store brukerundersøkelser, mens andre igjen ivaretok brukerens stemme via samtaler, møteplasser og temakvelder der brukerne og pårørende ble invitert til å si sin mening.

Også i 2006 arrangerte Fylkesmannen i Finnmark en rus/psykiatri- samling for kommuner, helseforetak og andre interesserte. Samlingen ble arrangert i Kirkenes i begynnelsen av november. Nesten 100 personer deltok, og responsen fra deltakerne var svært positiv.

Veilederen i psykisk helsearbeid for voksne i kommunene ble lansert i 2006. I den forbindelse arrangerte Fylkesmannen i Finnmark, Fylkesmannen i Troms og Sosial- og helsedirektoratet en samling i Tromsø. 200 deltakere fra Troms og Finnmark deltok på samlingen. Fra Finnmark presenterte Nordkapp sitt miljøsmed- prosjekt, og Sør- Varanger kommune presenterte sin brukerundersøkelse.

Fylkesmannen ga økonomisk støtte til de kommunene som hadde studenter på SEPREP- utdanningen som startet opp våren 2006. Studiet har nå kommet over halvveis, og i løpet av oktober 2007 vil 38 studenter ha tatt eksamen og fått en unik kompetanse på rus og psykisk helse.

I 2006 var 12 studenter fra kommunene i Finnmark under utdanning. En student startet på videreutdanning i psykisk helsearbeid overfor barn og unge. Alle fikk økonomisk støtte fra Fylkesmannen/Sosial- og helsedirektoratet til lønn, reise og opphold.

Opptrappingsplan for psykisk helse er godt integrert hos ledelse og ansatte i kommunene. Kommunene har derfor ikke det samme behovet for tett oppfølging som tidligere. I den forbindelse er det gjennomført bare 2 kommunebesøk i 2006. Rådgivning har skjedd via telefon, lyd- bilde- studio og e-post.

76.3.2. Rusmiddelarbeid

Rusmiddelarbeidet er beskrevet i gjennomføringsplanen som sendes Sosial- og helsedirektoratet. Kort kan nevnes at de tre nordligste embetene har et løpende samarbeid med NNK-rus. Det er avholdt tre møter i arbeidsutvalget for Rusforum Finnmark som består av representanter fra Husbanken, Finnmarkskollektivet, Utekontakten/Hammerfest kommune, RioNOrd, NNK-RUS, NAV, DPS og Fylkesmannen. Formålet med Rusforum Finnmark er å skape nettverksbygging og kontakt for helse rusfeltet i fylket, bedre samarbeidet mellom kommunene og spesialisthelsetjenesten, samt organisering av opplæring og veiledning. I november gjennomførte vi vår årlige rusopplæring med 92 deltagere.

76.4.2 St.meld.nr. 40 (2002-2003) Nedbygging av funksjonshemmede barrierer

Fylkesmannen har i samarbeid med Sosial- og helsedirektoratet arrangert konferanse om TAKT – tilrettelegging av det kommunale tjenestetilbudet til barn med nedsatt funksjonsevne og deres familier. Dette er et opplæringsprogram som vil bli videreført i 2007.

76.5.2 Individuell plan

Fylkesmannen har informert om individuell plan gjennom kursvirksomhet og ved å etterspørre IP ved tilsyn med helse- og sosialtjenesten.

Vårt inntrykk er at veileder til forskrift om individuell plan er kjent i kommunene og spesialisthelsetjenesten. De har utarbeidet systemet for individuell plan, men det er få av brukerne med behov for langvarige og koordinerte helse- og sosialtjenester som har fått utarbeidet IP. Samarbeidet mellom 1. og 2. linjetjenesten kan bli betydelig bedre. Ofte mangler partene et sted å henvende seg, fordi det ikke er etablert en koordinerende enhet i kommunen. Det er også vanskelig å få oppnevnt en personlig koordinator og koordineringen av planarbeidet blir mangelfullt.

76.5.4 Rekrutteringsplan for helse og sosialpersonell

Fylkesmannen ser fortsatt med bekymring på den høye andelen uten relevant utdanning i pleie- og omsorgstjenesten i brukerrettet tjeneste. Vi har derfor i år som i fjor prioritert arbeidet med å få ansatte i tjenesten voksenkompetansevurdert og gitt tilskott til fylkeskommunen for å kunne opprettholde desentralisert utdanning og ekstraordinære klasser.

Vi har videre gitt tilskott til fylkeskommunen for å etablere desentraliserte videreutdanningstilbud på videregående skoles nivå. Vi har gitt midler til tiltaket samtidig som kommunene har fått stimuleringsmidler til å delta i opplæringen.

Vi har ikke lyktes å få etablert desentralisert utdanning av sykepleiere. I vårt fylke er dette svært dyre tiltak fordi studentgrunnlaget i enkelte kommuner er lite. Hver studentplass har en høy kostnad. Den eneste måten å få etablert et slikt tilbud i vårt fylke, er at tiltaket finansieres direkte til skolene, slik det er gjort tidligere.

Vi ser med bekymring på at vi mangler fagfolk innen tjenesten til psykisk utviklingshemmede. Nærmeste høgskole som tilbyr vernepleierutdanning er Harstad og det er forbundet med store kostnader for kommunen å tilby sine ansatte en slik opplæring.

Vi har heller ikke lyktes med å få fylkeskommunen til å bedre rekrutteringen til helse- og sosialfag.

Vi ser også med bekymring på at Finnmark ikke har klart å etablere mer enn 8 læreplasser i omsorgsfag. Dette vil bli framtidens utfordring når utdanningen legges om til helsefagarbeider. Oppgaven må løses sammen med KS og fylkeskommunen dersom vi skal møte de store utfordringene som Kompetanseløftet 2015 stiller oss overfor.

77 Kvalitet og samhandling

Helsemessig og sosialberedskap – 77.1

14 kommuner oppgir å ha vedtatt plan om helsemessig- og sosial beredskap. To kommuner har en konkret fremdriftsplan hvor nytt planverk skal være på plass og politisk vedtas i begynnelsen av 2007. Disse to kommunene har fått pålegg fra Statens Helsetilsyn, som også har godkjent fremdriftsplanene. I tre kommuner er det usikkert hvorvidt planverket er ferdigstilt og vedtatt. En av disse tre siste kommunene har fått pålegg fra Statens helsetilsyn.

77.4 Førerkortsaker

Fylkesmannen behandler saker om helsemessig skikkethet til å inneha førerkort.

Antall saker behandlet i:	2006
- Totalt antall saker om førerkort mottatt:	199
- Totalt antall dokumenter	510
- Totalt antall søknader om dispensasjon fra førerkortforskrift mottatt	83
- Herav antall avslag	2
- Herav antall klager på avslag	2
- Meldinger om inndragning på helsemessig grunnlag	75
- Totalt antall disp./avslag/klager på avslag og meldinger om inndragning	164
- Totalt antall saker om førerkort mottatt i 2006:	199
- Totalt antall disp./avslag/klager på avslag og meldinger om inndragning	164
Andre saker: Forespørsler fra lege om praktiske kjøretester	35

81- 82 Tilsyn og klagebehandling etter sosialtjenesteloven samt tilsyn og klagebehandling etter helsetjenestelovgivningen

Innenfor disse to resultatområdene, oppsummerer vi tilsyn og klagebehandlingen som har vært gjennomført.

Tilsyn og klagebehandling etter helselovgivningen utfører vi i egenskap av helsetilsynet i Finnmark, men det inkluderes likevel i årsrapporten.

Etter sosialtjenestelovgivningen har det vært gjennomført 6 systemrevisjonstilsyn som ledd i landsomfattende tilsyn.

3 av tilsynene var felles for sosial og helse. Tema var om barn med funksjonshemninger får forsvarlige og koordinerte tjenester.

De 3 resterende landsomfattende tilsynene gjaldt rettsikkerhet ved bruk av tvang og makt overfor personer med psykisk utviklingshemming i kommuner som ikke har fattet vedtak om dette.

Etter helsetjenestelovgivningen har det vært gjennomført 9 systemrevisjonstilsyn, hvorav 6 som ledd i landsomfattende tilsyn. 3 tilsyn var felles for helse- og sosial. Om tema se avsnittet over. 2 tilsyn omhandlet spesialiserte tjenester til rusmiddelmissbrukere. Med utgangspunkt i samme tema, ble tilsvarende tilsyn gjennomført ved våre 2 private rusinstitusjoner.

Det siste landsomfattende tilsynet ble gjennomført ved et helseforetak, der tema var smittevern.

2 tilsyn har omhandlet legemiddelhåndteringen i en helseinstitusjon og omsorgsboliger.

Klagesaker og tilsyn med enkelthendelser

Det ble behandlet 101 klagesaker etter sosialtjenesteloven. 79 saker etter lovens kap 5. 19 saker etter kap 4 og 3 saker etter andre bestemmelser i loven. 36 saker er sendt tilbake til ny behandling i kommunene. Hovedårsaken til dette er feil saksbehandling. Det har vært arbeidet med kompetanseheving for kommunene på dette området i inneværende år. 40 av sakene, var saker innkommet i 2004. Ved utgangen av 2006, hadde vi 10 ubehandlede saker.

Det har vært en betydelig reduksjon i antall klagesaker fra 2005, da vi behandlet 149 saker. I henhold til rapporteringene til Forbruker- og administrasjonsdepartementet, lå gjennomsnittlig saksbehandlingstid for hvert tertial under 3 måneder.

Det har ikke vært klagesaker på vedtak fattet etter sosialtjenestelovens kap 4a. Fylkesmannen har mottatt 926 meldinger om skadeavvergende tiltak i nødssituasjoner som omfatter 8 personer fordelt på 8 kommuner. Pr 2006 har Fylkesmannen behandlet 8 vedtak om bruk av tvang eller makt fordelt på 6 personer i 4 kommuner. Fylkesmannen har gitt 8 dispensasjoner fra utdanningskravet.

Det kom inn 60 saker i 2006 til behandling av Helsetilsynet i fylket. Totalt ble 48 saker avsluttet i 2006. Av disse er 16 rettighetsklager og 44 tilsynssaker.

Spesielle prosjekter hos Fylkesmannen i Finnmark.

Nordområdesatsingen:

Regjeringens offensive satsing på nordområdene har stor betydning for Finnmark. Vi mener at en bærekraftig utvikling i nord også forutsetter bevisste strategier på helse- og sosialområdet. Fylkeslegen har representert oss i et "Nordområdeutvalg for helse" som har vært ledet av Helse Nord. I tillegg til representanter for helseforetakene og Senter for internasjonal helse, hadde utvalget også representanter fra UiTø, høgskolene og Barentssekretariatet. Utvalget leverte sin innstilling til "Helsesamarbeid i nordområdene" sommeren 2006. Den behandles i første omgang i Helse Nord RHF, og utvalget er bedt om å fortsette som en referansegruppe for helsesamarbeid i nordområdene. Assisterende fylkeslege i Finnmark sitter i styret for Barents helse- og sosialprogram, som deler ut midler til samarbeidsprosjekter på helse- og sosialområdet i Barentsregionen.

Grenseløst i Nord:

Den forrige regjeringen inngikk en avtale med Finland om å bedre samarbeidet over grensen mellom de to landene, spesielt med tanke på tjenesteyting for grensebefolkningen. Vi har i 2006 hatt lege Aino Snellman ansatt i 50% stilling i dette prosjektet. Hun har kartlagt tjenestetilbudet på begge sidene av grensen og avdekket muligheter så vel som hindringer for samarbeid. Hun har opprettet kontakt mellom tjenesteytere på begge sider av grensen, både på

sosialtjenester, primærhelsetjeneste og spesialisthelsetjeneste, og satt i gang arbeidsgrupper som arbeider med å utforme konkrete samarbeidsavtaler, som planlegges ferdigstilt i 2007. En viktig milepæl i dette arbeidet ble nådd da Landshøvdingen i Lappland, sammen med flere av sine avdelingsdirektører, i september besøkte Fylkesmannen i Finnmark.

Rekruttering og stabilisering av leger i Indre Finnmark, jf. område 72

Kommunene i Indre Finnmark har i mange år hatt store vansker med å rekruttere leger, særlig samisktalende leger. Fylkesmannen i Finnmark har fått midler til gjennomføringen av et prosjekt med siktemål å øke rekrutteringen og bedre stabiliseringen av legesituasjonen i Indre Finnmark. Ett av virkemidlene i prosjektet å heve kompetansen innenfor samisk helseforståelse, språk og kultur blant leger som arbeider i samiske strøk. Så langt har prosjektet vist gode resultater i Kautokeino kommune, og det jobbes nå med å få brakt disse erfaringene til de øvrige samiske kommunene.

Allmenntilleggsmedisin og samfunnsmedisin, jf. område 72

På grunn av dårlig rekruttering av leger til Finnmarkskommunene gjennom mange år, har Fylkesmannen i Finnmark fått spesielle midler til spesielle prosjekter som skal bedre rekrutteringen. Tiltakene er først og fremst innrettet mot å gi faglig støtte til de unge legene som tør å ta utfordringen å slå seg ned i små kommuner langt fra sykehus og ofte uten erfarne kolleger å støtte seg på. Innen allmenntilleggsmedisin forvalter vi på Shdir's vegne en tilskuddsordning til deltakelse i veiledningsgrupper for primærleger i hele Nord-Norge. I 2006 var det 41 leger som mottok slik tilskudd, fordelt på 12 fra Nordland, 9 fra Troms og 18 fra Finnmark.

Innen samfunnsmedisin forvalter vi også tilskudd til deltakelse i veiledning for hele Nord-Norge. I Finnmark drives imidlertid denne veiledningsgruppa i Fylkesmannens regi, og den fungerer både som en utdanningsgruppe i samfunnsmedisin og som et faglig nettverk for kommunelegene i fylket. Det er nå 11 aktive veiledningskandidater i gruppa, men flere andre kommuneleger deltar ofte og 22 leger står fast på invitasjonslista.

Midlene fra Shdir gir oss også mulighet til å drive lokalsamfunnsmedisinsk og distriktsmedisinsk fagutvikling for å stabilisere primærlegetjenestene i fylket. Den største satsingen innenfor dette arbeidet i 2006 var et stort samfunnsmedisinsk seminar som markerte avslutningen for Eystein Straumes virke som lege og Fylkeslege i Finnmark. Den lokale samfunnsmedisingruppa i Finnmark var spesielt invitert sammen med flere viktige samfunnsmedisinske aktører fra hele Norge, og det ble knyttet mange nyttige kontakter mellom ulike aktører i det samfunnsmedisinske feltet. Redigerte versjoner av noen av foredragene vil bli publisert i Helse- og sosialmeldinga for 2006.

"EØS-veiledning" av leger, jf. område 72

På grunnlag av en EØS-avtale som Norge er bundet av, må leger som skal arbeide selvstendig i primærhelsetjenesten fra 01.01.2006 ha ett år ekstra med veiledet tjeneste etter at de har fullført turnustjenesten og fått autorisasjon. For noen små Finnmarkskommuner har det budt på spesielle utfordringer å få i stand de nødvendige veiledningsordningene, og fylkeslegen har besøkt noen av kommunene og bistått med råd og veiledning om hvordan dette kan ordnes.

Adresse:

**Fylkesmannen i Finnmark
Statens hus, 9815 Vadsø**

Telefon:

78 95 03 00

Telefaks:

Ekspedisjonen: 78 95 03 07

E-post:

Postmottak@fmfi.no

Internett:

www.fylkesmannen.no/Finnmark